KLINIKA LEKARSKA

UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

W OSTATNIEM DWUDZIESTOPIĘCIOLECIU

(1895—1899)

ZESTAWIŁ

DR. ADAM SCHMIDT.

KRAKÓW.

NAKŁADEM AUTORA.

CZCIONKAMI DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

pod zarządem J. Filipowskiego.

1899.

WAŻNIEJSZE WIADOMOŚCI

Z OSTATNIEGO DWUDZIESTOPIĘCIOLECIA

KLINIKI LEKARSKIEJ UNIW. JAGIELL.

(1875—1899)

ZESTAWIŁ

Dr. ADAM SCHMIDT.

Prof. Dr. Edward Korczyński
Dyrektor Kliniki
Lek. w Uniw. Jag.

KLINIKA LEKARSKA

UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

W OSTATNIEM DWUDZIESTOPIĘCIOLECIU

(1895—1899)

ZESTAWIŁ

DR. ADAM SCHMIDT.

KRAKÓW.

NAKŁADEM AUTORA.

CZCIONKAMI DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem J. Filipowskiego.

1899.

Odbitka z Pamiętnika Jubileuszowego
wydanego na cześć prof. Edwarda Korczyńskiego 1900.

W styczniu roku 1875 objął jako zwyczajny profesor osieroconą po śmierci prof. Gilewskiego katedrę patologii i terapii szczegółowej chorób wewnętrznych i kliniki lekarskiej

Dr. EDWARD Sas KORCZYŃSKI*).

Urodzony w Dobromilu w ziemi sanockiej w dniu 5. października 1844 roku. Uczęszczał do gimnazyum w Nowym Sączu, Rzeszowie i Krakowie. Wydział lekarski ukończył w Krakowie, słuchając wykładów profesorów: Bryka, Dietla, Gilewskiego, Kozubowskiego, Majera, Madurowicza, Piotrowskiego, Skobla, Sławikowskiego, Teichmanna, a z wydziału filozoficznego profesorów: Czerwiakowskiego, Czyrniańskiego, a nadto wykładów ówczesnych Docentów Wydziału lekarskiego: Jakubowskiego, Krydy, Mohra, Rydla i Stopczańskiego, w Zakładzie którego był pierwszym pracownikiem. Z tego czasu pochodzi jego pierwsza praca ogłoszona drukiem pod tytułem *»Doświadczenia nad barwikiem krwi zwanym haeminą«* zamieszczona w Tomie XXXV rocznika Towarzystwa naukowego krakowskiego.

Dyplom doktora medycyny otrzymał 10. marca 1868 roku, Magistra położnictwa 20. czerwca 1868 roku a Doktora chirurgii 6. lutego 1869 roku.

Po ukończeniu nauk lekarskich jako rygorozant medycyny od 1. października 1867 roku do końca lutego 1868 był zastępcą asystenta kliniki lekarskiej, zawezwany do tego przez prof. Gilewskiego, podczas nieobecności ówczesnego asystenta Dr. Bolesława Serkowskiego. Od marca 1868 roku do 1. października 1869 roku nie mogąc znaleźć odpowiedniej posady uniwersyteckiej

*) Według aktów Wydziału lekarskiego, kroniki Uniwersytetu Jagiellońskiego wydanej w roku 1887 i Słownika lekarzów polskich Stanisława Kośmińskiego, wydanego w Warszawie w roku 1883.

lub szpitalnej, poświęcił się praktyce lekarskiej w Dembicy, będąc równocześnie lekarzem sądowym. W tym czasie ogłosił drukiem »Odma piersiowa urazowa *(Pneumothorax traumaticus)*« przypadek sądowo-lekarski. Przegląd Lek. 1869. W czasie swej praktyki jako lekarz prowincyonalny zapoznał się z wymogami lekarza praktycznego na prowincyi i doświadczenia owe zużytkował często w swych wykładach klinicznych jak to wspominają starsi uczniowie Profesora, pouczając ich, jak sobie postępować powinni w praktyce lekarskiej i sądowo-lekarskiej.

Zawezwany przez prof. Gilewskiego do objęcia opróżnionej posady asystenta klinicznego, objął takową z dniem 1. października 1869 roku. W prof. Gilewskim, którego podczas jego nieobecności bardzo często w wykładach klinicznych zastępował, zyskał on nietylko wyrozumiałego przełożonego, ale i serdecznego przyjaciela. W tym czasie, kiedy docentury na Wydziale lekarskim dla młodych pracowników były prawie niedostępne, prof. Gilewski zrzekając się na rzecz swego asystenta posady lekarza sądowego, którą jako poprzedni profesor medycyny sądowej piastował, zapewnił mu byt materyalny na wypadek, gdyby z objętej asystentury nie osiągnął upragnionego stanowiska uniwersyteckiego. Z tych czasów datuje się rozprawa pod tytułem »*Gruźlica ostra u chorego z rakiem żołądka*« Przegl. Lek. 1871, w której autor wypowiada już swe zdanie o przyrodzie pasorzytniczej gruźlicy.

Na posadzie tej pozostawał do 1. lutego 1871 roku, kiedy mianowany został Prymaryuszem Oddziału chorób wewnętrznych w Szpitalu św. Łazarza w Krakowie, po zmarłym podówczas Prymaryuszu Drze Bobrzyńskim. Zastępcą Prymaryusza był podówczas Dr Szewczyk, a Sekundaryuszem Dr Domański. Dyrektorem szpitala był Dr Jan Harajewicz, Zarządcą szpitala Napoleon Jędrzejowski, a jego zastępcą Nitsch. Dzierżawczyniami szpitala były Siostry Miłosierdzia, które za dziennem wynagrodzeniem czterdziestu kilku krajcarów były obowiązane dostarczać wszystkich potrzeb, jak: jadła, bielizny, posługi i leków. Kierownictwo oddziału spoczywało w rękach Prymaryusza, zwanego podówczas Fizykiem i jednego Sekundaryusza, z których pierwszym po objęciu Oddziału przez Dra Korczyńskiego podówczas był Dr Jan Buszek, obecny Fizyk miasta Krakowa.

Liczba łóżek wynosiła 105 podczas gdy liczba chorych leczonych wynosiła w przecięciu 1500 rocznie, to też zdarzało się bardzo często, że osobliwie podczas epidemii duru osutkowego i ospy ilość dzienna chorych dochodziła do 140 a wtedy nadliczbowi chorzy leżeli na siennikach lub na rozścielonej słomie na korytarzach lub w środku sal chorych.

Prosektora nie było. Sekcye wykonywał Prymaryusz wraz z Sekundaryuszem w trupiarni, a właściwie szopie nieogrzewanej. Nowy Prymaryusz wprowadził w życie spisywanie historyi chorób, których poprzednio nie wpisywano, protokółów sekcyjnych; wyjednał dla Oddziału wiele możebnych do uzyskania

dogodności, zaprowadził ambulatoryum szpitalne, wyjednał drugiego Sekundaryusza a czego dotąd w Szpitalu nie bywało, zgromadził około siebie grono młodszych lekarzy, którzy kształcili się na materyale szpitalnym, a równocześnie pomagali w pracy w prowadzeniu Oddziału. W tym czasie sekundaryuszami dalszymi byli: Dr Paszkowski Stanisław †, Dr Zaremba Tomasz †, Dr Jodłowski Jan, obecnie lekarz okręgowy w Zarszynie i Dr Wnękowicz Stanisław, obecnie lekarz praktykujący w Stanisławowie.

Z tego czasu datują się publikacye własne Dra Korczyńskiego: 1) »Spostrzeżenia lekarskie z Oddziału chorób wewnętrznych Szpitala św. Łazarza w Krakowie z miesiąca marca, kwietnia i maja 1871«. Przegl. Lek. 1871. 2) »Najnowsze prace o pylicy płucowej *(Pneumoconiosis)*«. 3) »Nowsze teorye gorączki«. Służba zdrowia 1872. 4) »Sprawozdanie o ruchu chorych i chorób na Oddziale chorób wewnętrznych Szpitala św. Łazarza w roku 1872«. Przegl. Lek. 1873. 5) »Kilka słów o zapaleniu stawów czerwonkowym *(Polyarthritis dysenterica)*« Przegl. Lek. 1874. 6) »Zapalenie stawów ze stanowiska etyologicznego z przeważnem uwzględnieniem t. z. gośćca stawowego i ropnicy«. Przegl. Lek. 1875.

Nadto pod kierunkiem Prymaryusza Sekundaryusze i Praktykanci ogłosili następujące prace:

Dr Pieniążek Przemysław. »Działanie apomorfinu, jako leku wyksztuśnego«. 2) Dr Wysocki Aleksander. »Przypadek pląsawicy większej (*Chorea Germanorum)* leczonej wodnikiem chloralu«. Przegl. Lek. 1875. 3) Zaremba Tomasz, »Sprawozdanie o ruchu chorych i chorób w roku 1873,« Przeg. Lek. 1875. 4) Kronenberg Karol »Przypadek płonicy wśród przebiegu duru brzusznego«. Przegl. Lek. 1875.

W tym czasie za pozwoleniem Wydziału Krajowego wyjeżdżał Dr Korczyński dwukrotnie na przeciąg kilku miesięcy za granicę w celu dalszego kształcenia się i poznania urządzeń szpitali.

Grono Profesorów Wydziału Lekarskiego jednomyślną uchwałą, powziętą w dniu 22. maja 1874, przedstawiło Dr. Edwarda Korczyńskiego Ministerstwu Wyznań i Ośw. na zwyczajnego profesora patologii i terapii szczegółowej i dyrektora Kliniki lekarskiej. Po przejściu zwykłych formalności otrzymał on tę posadę dnia 18. grudnia 1874; a dnia 7. stycznia 1875 złożył przysięgę służbową otrzymawszy poprzednio od Wydziału Krajowego uwolnienie z posady prymaryusza a w dniu 9. stycznia 1875, rozpoczął wykłady i kierownictwo kliniki wprowadzony na katedrę przez ówczesnego dziekana Profesora Dra Biesiadeckiego.

Jako warunki objęcia tej posady postawił on powiększenie kliniki, ustanowienie drugiego asystenta, powiększenie dotacyi naukowej i ekonomicznej i urządzenie laboratoryów klinicznych; dla siebie samego zastrzegł tylko wliczenie mu do służby rządowej lat jego czteroletniego prymaryatu szpitala (Arch. Wydz. Lek. l. 328 i 237 z roku 1874).

W dekrecie nominacyjnym zawiadomiło go Ministerstwo, że będzie starało się według możności uczynić zadość tym życzeniom.

Stosunki naukowe i higieniczne w Klinice lekarskiej były w tym czasie istotnie opłakane, na co już od szeregu lat skarżyli się poprzednicy. Klinika odcięta od szpitala i co do doboru materyału klinicznego prawie na własne siły ograniczona, budynek stary nowoczesnym wymaganiom szpitalnym nieodpowiadający, niedostateczna ilość łóżek, brak najnieodzowniejszych przyrządów do pielęgnowania chorych, brak łazienek, wychodków, niedostateczność służby, zupełny brak laboratoryów, brak gazu, niedostateczność dotacyi naukowej, szczupłość funduszów na utrzymanie kliniki, brak dostatecznej pomocy ze strony jednego jedynego asystenta, niedołężność ówczesnego zarządu ekonomicznego niedostateczność bielizny, pościeli i sprzętów domowych, brak należytego dozoru nad służbą, a nadto nader drobiazgowa kontrola wydatków klinicznych, przez władze rządowe, stanowią obraz wymowny tych stosunków, jakie panowały podówczas w klinikach w ogóle, a w szczególności w Klinice lekarskiej a co do których czerpię wiadomość, z orginalnych aktów Wydziału Lekarskiego, Kliniki lekarskiej, Dyrekcyi klinik i zarządu ekonomicznego. Stan ówczesny a do pewnego stopnia i obecny uwidoczniają najlepiej szczegóły które poniżej zamieszczam.

C. k. Rząd oddając w r. 1866 szpital św. Łazarza pod Zarząd Wydziału krajowego zastrzegł sobie, że szpital św. Łazarza służyć ma i nadal do celów naukowych klinik, a nawet zastrzegł sobie możność objęcia napowrót szpitala tego w swą administracyę, a Wydział krajowy w wydanych instrukcyach zapewnił Profesorom klinicznym wstęp do szpitala, do sal szpitalnych i swobodę w wyborze, przenoszeniu chorych do klinik i na odwrót odesłanie do szpitala tych chorych, którzy już do celów naukowych są nie potrzebni. Jednakże Wydział krajowy poczynił pod tym względem takie zastrzeżenia, które pomijając odległość kliniki od szpitalu. utrudniały i dotąd utrudniają wymianę chorych między kliniką a szpitalem.

Prymaryusz szpitala zatrzymać może każdego chorego, którego sam obserwować pragnie zaczem idzie, że od jego dobrej woli zależy pozwolenie na przeniesienie każdego chorego.

Tylokrotnie wydawane i zaostrzane rozporządzenia Wydziału krajowego co do nieprzyjmowania chorych nieuleczalnych utrudniają również przenoszenie chorych z klinik, nie mówiąc już o tem, że bardzo względne pojęcie nieuleczalności pozostawia także kierownikowi szpitala wielką swobodę dla jego osobistego zapatrywania się. Zresztą szpital bywa zazwyczaj tak przepełniony, że często nie ma miejsca do przyjęcia wszystkich, zgłaszających się chorych.

Na te same trudności napotyka klinika nawet przy zamykaniu takowej

na czas feryj uniwersyteckich, to też zdarzało się, że nieuleczalny chory do szpitala nie przyjęty, a przez gminę swej przynależytości na czas z kliniki nie zabrany, musiał być odstawiony do Magistratu, celem przymusowego odstawienia do przynależnej gminy w podobny sposób, jak się odstawia włóczęgów.

Od czasu wejścia w życie fundacyi Helclów dla chorych nieuleczalnych i rekonwalescentów, istnieje większa łatwość przenoszenia tamże ozdrowieńców. Żałować tylko należy, że szlachetni fundatorowie to prawo swobodnego przenoszenia rekonwalescentów zastrzegli tylko Szpitalowi św. Łazarza, zaś przenoszenie takich chorych z klinik, zależy dotąd od dobrej woli Przełożonej Sióstr Miłosierdzia i Lekarza zakładowego.

Umieszczenie kliniki Lekarskiej do roku szkolnego 1890/1 pozostało tosamo, jakiem było od września roku 1843 t. j. od czasu przebudowania gmachu klinicznego przez prof. Brodowicza. Na pierwszem piętrze mieściła się Klinika lekarska, na parterze Klinika chirurgiczna. Ilość łóżek (24) została ta sama, co poprzednio, jak niemniej ilość ubikacyj, które składały się z czterech sal dla chorych, kancelaryi dla Profesora i mieszkania Asystenta.

P r a c o w n i w ścisłem słowa znaczeniu nie było żadnej, a to tem bardziej, że jeden i jedyny pokoik, jaki mógł służyć na podręczną chociażby pracownię, odstąpił Prof. Gilewski Profesorowi B i e s i a d e c k i e m u na tak zwaną k l i n i k ę e k s p e r y m e n t a l n ą o trzech łóżkach w tej najlepszej wierze, że w ten sposób podniesie poziom naukowy kliniki. To też z początku rozbiory moczów i inne badania dokonywane były na salach chorych lub na sali wykładowej. I te badania musiały być prowadzone w bardzo skromnym rozmiarze, gdyż przyrządów odpowiednich do tego prawie wcale nie było. Dosyć wspomnieć, że klinika ówczesna nie rozporządzała ani jednym mikroskopem, którvby czynił zadość chociażby najskromniejszym wymaganiom naukowym. Dopiero po przeniesieniu się Prof. Biesiadeckiego w charakterze Protomedyka do Lwowa, klinika zajęła ów pokój i zamieniła na pracownię. Na urządzenie tej pracowni nie przeznaczył Rząd żadnych funduszów, urządzono ją ze skąpej dotacyi naukowej i z jeszcze bardziej niedostatecznej dotacyi ekonomicznej.

W czasie tym wymogi higieny szpitalnej coraz bardziej się zwiększały, nie mówiąc już o nowych klinikach, które w tym czasie gdzieindziej stawiano. Klinika lekarska w Krakowie zostać musiała w tyle poza temi nowożytnemi urządzeniami tak dla braku miejsca, jakoteż odpowiednich funduszów, co stało się tembardziej rażącem, gdy Wydział krajowy wybudował pawilon dla chorób wewnętrznych z urządzeniami, zastosowanemi do współczesnych wymogów. Dosyć wspomnieć, że klinika nie posiadała i nie posiada dotąd łazienek, że dopiero w roku 1877 urządzono po kilka okien do najprymitywniejszych wentylacyj, że klinika nie miała wychodków, które dopiero w roku 1878 dobudowano i to w tak wadliwy sposób, że woń ich dochodzi do wszystkich sal cho-

rych. Klinika nie posiadała wcale gazu, a 24 chorych usługiwanych bywało przez jednego stróża i dwie posługaczki.

Dotacya naukowa wynosiła ciągle jeszcze kwotę 200 złr. rocznie, a więc tyle, ile pobierała za czasów Rzeczypospolitej krakowskiej.

Dotacya na wydatki ekonomiczne kliniki lekarskiej i chirurgicznej łącznie wynosiła kwotę 1800 złr., co miało wystarczyć na opłacenie służby, sprawienie bielizny i wszystkich potrzeb leczniczych dla dwóch klinik. Było rzeczą niemożebną, by ta suma wystarczyła, to też ówczesny zastępca ekonoma klinicznego, zapisywane przez kierownika kliniki potrzeby, zamawiał ze swego osobistego kredytu w tej nadziei, że wydatki poniesione przyznane zostaną. Zatwierdzenie rachunków tych przez Rząd nastawało nieraz dopiero po upływie pół roku a nawet i więcej, a gdy dostawcy już dalej kredytować nie chcieli, klinika ograniczać się musiała nawet co do tych potrzeb, które były niezbędne do pielęgnowania chorych.

Zarząd klinik spoczywał zrazu w rękach jednego jedynego prowizorycznego funkcyonaryusza, który oprócz mieszkania pobierał roczne bardzo niedostateczne wynagrodzenie. Był nim Józef Dobiński, były oficer artyleryi wojsk polskich z r. 1831, a następnie archiwaryusz emerytowany akt rządowych. Na jego barkach ciążyło tyle obowiązków, że nie mógłby im sprostać człowiek w pełnej sile wieku. To też trzeba było być wyrozumiałym dla jego starości i dobrych chęci. Starsi koledzy, którzy w tym czasie byli uczniami kliniki, wspominają chętnie i z uznaniem o poczciwym staruszku, który zżył się z kliniką, był dla każdego uprzejmy i wśród bardzo trudnych warunków sumiennie i gorliwie pełnił swoje obowiązki.

Dyrektorom klinik nie wolno było żądać od Zarządu niczego, coby przekraczało kwotę 10 złr. a nadto bióra rachunkowe wytykały bardzo często, że wydatki na utrzymanie kliniki są nadmiernie wysokie.

Sprzęty domowe i urządzenia, służące do pielęgnowania chorych zostały te same, co za czasów Prof. Dietla i Prof. Gilewskiego. Portyera nie było, każdy bez kontroli wchodzić mógł do kliniki, jak niemniej nie było żadnego dozoru bezpośredniego nad służbą kliniczną. W aktach klinicznych znajduję ciekawe pod tym względem szczegóły. Zdarzyło się raz, że w biały dzień ukradziono ciężką miedzianą wannę, również jest wzmianka o tem, że jedna z posługaczek utrzymywała na przedmieściu nierogaciznę, którą karmiła niedostatecznie kontrolowanymi odpadkami z jadła chorych. Chorzy sypiali na siennikach, wypełnianych raz na rok świeżą słomą. Wyjątkowo tylko można było zmienić tę słomę w ciągu roku. Pralnia kliniczna mieściła się w jednym, małym pokoiku w budynku Zarządu klinicznego, a ponieważ nie było dostatecznej ilości bielizny, pościel i odzież chorych bardzo często nie mogła być odświeżana.

Jak i dawniej pomocnikiem Profesora był jeden i jedyny Asystent, który przy nawale pracy nie mógł czynić zadość swym obowiązkom.

Lekarstw i wód mineralnych dostarczali aptekarze po cenach bardzo wysokich na podstawie corocznie odbywanych licytacyj, a właściwie według kolei przez nich naprzód ułożonej. Żywienia chorych podejmowali się drogą licytacyi przedsiębiorcy, a ceny potraw w warunkach licytacyjnych były tak nizkie, że dostawcy, nie chcąc ponieść straty, prawie zawsze starali się dostarczać jadło gorsze i o mniejszej wadze.

Zrozumiałą jest rzeczą, do jakiego stopnia wszystkie te braki i ujemne strony urządzenia utrudniać musiały zadanie dydaktyczne i naukowe Kliniki i ile czasu marnować musiano na prośby, podania i korespondencye z Władzami by wyjednać więcej funduszów i lepsze urządzenie.

Na mocy ustawy dla Zakładu klinicznego przez Profesorów klinicznych ułożonej, przez Wydział Lekarski 27. marca 1867 do zatwierdzenia przedstawionej, a przez Ministerstwo W. i O. dnia 10. października 1867 L. 4300 zatwierdzonej, organem, opiekującym się bezpośrednio klinikami jest tak zwana Dyrekcya klinik, która składa się z Dyrektorów czterech klinik głównych i czuwa nad sprawami ekonomicznemi klinik. Corocznie i to zazwyczaj kolejno każdy z Profesorów klinicznych obejmuje przewodnictwo w tej Dyrekcyi. Sprawy naukowe i dotyczące kierownictwa klinik wyjęte są z pod ingerencyi Dyrekcyi. Coroczne zmienianie się przewodniczących i różnorodność wymogów poszczególnych klinik stały i stoją dotąd na przeszkodzie sprężystości działania. Obecny Kierownik Kliniki lekarskiej z początku swej działalności wybierany dwukrotnie tj. w r. szk. 1875/6 i 1876/7 przewodniczącym Dyrekcyi, zamiast cały czas poświęcić swemu nowemu zawodowi, musiał go w znacznej części zużytkowywać na to, by drogą ciągłej korespondencyi z Władzami, pisaniem referatów i osobistymi zabiegami wywalczyć dla klinik lepsze warunki istnienia. Archiwum Zarządu i Dyrekcyi klinik przechowuje bardzo liczne dowody podjętych starań.

Pomimo tych trudności i niedogodności wprowadzone zostały już od roku 1875 urządzenia, mające na celu podniesienie stanowiska Kliniki lekarskiej, dostarczenia uczniom większego materyału naukowego, dokładniejszego kształcenia się uczniów i zachęcenia młodych sił do pracy naukowej.

Do tych urządzeń zaliczyć należy między innemi:

1. Wznowienie ambulatoryum klinicznego. Od czasu ustąpienia Prof. Brodowicza ambulatoryum to de facto prawie nie istniało. Ksiąg ambulatoryjnych od tego czasu wcale nie prowadzono, chorych przychodnich nie demonstrowano uczniom, poprzestając jedynie tylko na materyale kliniki stałej, a do ambulatoryum tego uczniowie wcale wstępu nie mieli. To też liczba chorych przychodnich była bardzo nieznaczna. Po tyloletniej przerwie ambulatoryum kliniczne dopiero od roku 1875 zaczęło się rozwijać i stanowi dotąd bardzo ważny dział materyału klinicznego. Ilość zgłaszających się corocznie chorych przychodnich uwidocznia wykaz na str. (211) podany. Od początku otwarcia ambulatoryum pokaźna ilość ich garnąć się poczęła po poradę do

kliniki. W pierwszych dwóch latach usiłowano nawet urządzić poliklinikę w ścisłem tego słowa znaczeniu, gdzie profesor w towarzystwie uczniów tak jak to bywa we wielu uniwersytetach niemieckich i szwajcarskich odwiedza chorych w ich mieszkaniach prywatnych. Nowość ta napotkała jednak na trudności i musiała być zaniechaną. Chorzy żądali dostarczania lekarstw za darmo, na co Rząd nie chciał się zgodzić, a i niektórzy lekarze patrzeli niechętnem okiem na tę inowacyę.

Pokaźne ambulatoryum, do którego zgłaszać się poczęli chorzy nieraz z bardzo dalekich stron, podniosło urok Kliniki i zaufanie do niej. Zaczęło ono służyć i służy dotąd do najrozmaitszych celów. Przedewszystkiem do zapewnienia materyału klinice stałej, gdyż stamtąd przyjmuje się do kliniki stałej przypadki najodpowiedniejsze. Takich chorych, którzy w Klinice zostać nie chcą, lub dla braku miejsca przyjęci być nie mogą demonstruje Profesor w godzinach wykładowych po poprzedniem zbadaniu jak najdokładniejszem, wprawiając uczniów tym sposobem do tego, by i w przyszłej praktyce nie poprzestawali na wynikach t. z. badania fizykalnego, ale równocześnie uwzględniali także i wyniki badania chemicznego i mikroskopowego. Rygoroza praktyczne odbywają się przeważnie tylko na ambulatoryjnych chorych, ażeby swoboda badania i wyrobienia sobie sądu o rodzaju choroby chorego nieznanego zarówno profesorowi jak i uczniowi mogła być obustronnie dostatecznie zapewnioną. Materyału tego używa się także do kursów, jakich do niedawna udzielali asystenci rygorozantom. Materyał ten zużytkowują także Docenci do swych wykładów demonstracyjnych (p. str. (197)), a niekiedy służy on nawet do celów ściśle naukowych.

2. Instytucya koasystentów wprowadzona została od roku 1875 w podwójnym celu. Najpierw, by dla jedynego ówcześnie i w następnych latach Asystenta stworzyć pomoc w wykonywaniu tych rozlicznych obowiązków, którymby sam nie podołał. Powtóre dlatego, by przynajmniej pewnej części uczniów dać sposobność do ciągłego przebywania na salach chorych i do brania udziału w pracach laboratoryjnych i naukowych. W Niemczech uczniowie tacy noszą nazwisko *famuli*, którato nazwa naszym stosunkom mniej odpowiada, dlatego zapożyczono się nazwy odpowiedniejszej »Koasystenta« z urządzeń w uniwersytetach szwajcarskich. Liczba takich koasystentów według wykazu, zamieszczonego na str. (229), wynosiła przeszło 140, czyli, że przeszło co siódmy uczeń w przecięciu okazujący chęć do pracy mógł być przez kilka miesięcy, a czasem i dłużej takim koasystentem. Z pośród nich rekrutowali się późniejsi woluntaryusze, elewi i asystenci, a wielu z nich bądźto jako lekarze prywatni, bądź też jako lekarze zdrojowi oddają się dotąd specyalnie medycynie wewnętrznej.

3. Ustanowienie woluntaryuszów, czyli lekarzy dyplomowanych, praktykujących w klinice. I to urządzenie wydało pożądane owoce. Liczba tych lekarzy praktykantów wyszczególnionych na str. (228) jest dość pokaźna. Kilku-

nastu z nich zaprawiło się do ściślejszej pracy naukowej i kierunkowi temu pozostało wiernymi, piastując obecnie poważne stanowiska społeczne i uniwersyteckie. Z nich jak niemniej z koasystentów klinicznych odnosi dotąd znaczną korzyść piśmiennictwo lekarskie polskie, gdyż nabrali oni w klinice lekarskiej i wprawę i zachętę do samodzielnej pracy.

4. Do usług dla tegoż piśmiennictwa znaleźli już odrazu ówcześni uczniowie pewne przygotowanie przez zachęcanie ich do spisywania referatów z najnowszych prac naukowych, które następnie w *Przeglądzie lekarskim* umieszczano jak niemniej przez zachęcenie ich do tłomaczenia dwóch pierwszych dzieł: Guttmanna o metodach badania klinicznego i Steinera o chorobach dzieci, których wydania podjęło się założone w r. 1875 przez Prof. E. Korczyńskiego *Towarzystwo do wydawnictwa dzieł lekarskich polskich w Krakowie*[1]).

W celu zbudzenia w uczniach zamiłowania do zdrojowisk krajowych kilkakrotnie podejmował się nadobowiązkowych i bezpłatnych wykładów z zakresu balneologii, a nadto zachęcał uczniów medycyny do zwiedzania zdro-

[1]) »Wydawnictwo Dzieł Lekarskich polskich« istnieje i rozwija się pomyślnie pod przewodnictwem swego Założyciela i będzie mogło w r. 1900 obchodzić dwudziestopięciolecie swego istnienia. Wydało ono przez ten czas dwa tomy »Rozpraw ze zakresu medycyny praktycznej« i 21 dzieł, jakoto: »Nauka sposobów klinicznego badania narządów« P. Guttmanna, Przekł. pod kier. A. Kremera i St. Pareńskiego. 1877. — »Rys nauki o chorobach dzieci«. J. Steinera. Przekł. pod kier. M. J. Jakubowskiego i J. Oettingera. 1877. — »Laryngoskopija« A. Jurasz 1878. — »Choroby serca i tętnic«, O. Widmann, 1879. — »Psychopathologia forensis«, A. Rothe, 1879. — »Nauka położnictwa«, H. Jordan, 1879. — »Syfilidologija«, Z. Krówczyński, 1883. — »Hydroterapia, St. Smoleński, Wyd. I. 1884. i Wyd. II. 1889. — »Wykłady ze zakresu chorób dróg moczowych«, A. Obaliński, 1886. — »Higijena szkolna«, T. Żuliński, 1886. — »Laryngoskopija«, P. Pieniążek, 1887. — »Higijena żywienia« Dujardin-Beaumetza, Przekł. Z. Dobieszewskiego, 1888. — »Podręcznik do rozbioru moczu«, J. Wiczkowski, 1889. — »Gimnastyczne leczenie chorób niewieścich«, Wł. Harajewicz, 1891. — »O operacyach położniczych«, St. Braun, 1891. — »Podręcznik chorób żołądka«, W. Jaworski, Wyd. I. 1893 i Wyd. II. 1899. — »Nauka o chorobach kobiecych«, Wł. Bylicki, 1894. — »Zarys ogólnej patologii i terapii gorączki«, A. Gluziński, 1896. — »Terapia chorób serca i naczyń krwionośnych«, W. Pisek, 1899. — »Podręcznik Medycyny sądowej«, L. Wachholz, 1899.

Wydrukowanie tylu dzieł wymagało nie małej pracy, jeżeli się zważy, że w braku piszących u nas sam Przewodniczący wyszukiwał autorów, zachęcał ich do napisania, prace napisane wygładzał zwłaszcza ze względu na utrzymanie czystości języka i jednolitości słownictwa, a nadto pomimo swych licznych zajęć przesiadywał nocami nad korektą drukarską. Niemała też zasługa Prezesa Wydawnictwa w tem, że swoim zachodem i trudem tak sporą ilość dzieł przysporzył literaturze polskiej, które rozchodząc się pomiędzy publiczność lekarską, stanowią obronną zaporę przeciw nawale podręczników niemieckich zalewających nas w Galicyi. Przytem nie można pominąć tej okoliczności, że wobec trudności znalezienia nakładców na dzieła naukowe polskie ani połowa wymienionych nie zostałaby była drukiem ogłoszoną bez poparcia Wydawnictwa a tem samem byłaby dla literatury straconą. To też członkowie Wydawnictwa oceniając pracę, wytrwałość i zasługi swego Prezesa postanowili je uczcić zmieniając uchwałą Walnego zgromadzenia r. 1899., dotychczasową nazwę Towarzystwa na »Wydawnictwo dzieł lekarskich polskich im. Edwarda Korczyńskiego w Krakowie«.

jowisk krajowych zapomocą zbiorowych wycieczek wakacyjnych. Uczniów podejmowały chętnie Zarządy kąpielowe, a wycieczki te nietylko zaznajamiały ich z urządzeniami zdrojowemi, lecz nadto ożywiały życie towarzyskie zdrojowisk osobliwie w ostatnich latach, gdy towarzyszył im »Chór akademicki«.

Mimo trudnych warunków, na wstępie wspomnianych rozbudził się rychło w klinice ruch naukowy. Najwymowniejszem świadectwem tego są XXII zeszyty *Zbioru prac klinicznych*, zawierające odbitki z prac w pismach lekarskich polskich ogłaszane (p. str. (230)).

Bardzo tylko zwolna polepszały się warunki higieniczne i dydaktyczne pomimo bezustannych zabiegów w tym kierunku podejmowanych. Poprawa ta nie mogła iść równorzędnie z coraz bardziej zwiększającą się liczbą uczniów.

Począwszy od roku szkolnego 1883/4 liczba uczniów tak kolosalnie zaczęła się zwiększać, że przez następne 7 lat klinika żadną miarą nie mogła podołać swemu zadaniu i dostarczyć uczniom należytej sposobności do praktycznego wykształcenia. Ponieważ według ustawy dotąd obowiązującej każdy uczeń musi obserwować przebieg choroby najmniej u dwóch chorych w czasie obowiązkowego dwulecia, materyał kliniki stałej w tym czasie okazał się niedostatecznym; musiano go zwiększać szybkiem usuwaniem rekonwalescentów, a gdy i to nie wystarczało wliczać musiano uczniom do ich praktyki badania ambulantów. Przeciętna ilość chorych w klinice stałej z tego okresu wynosiła rocznie 194 [1]) (patrz str. (211)).

Demonstracye i wykłady praktyczne odbywały się na salach chorych, gdyż t. zw. sala wykładowa zaopatrzona zaledwie kilkoma zwykłemi ławkami i mająca zaledwie 62 m² powierzchni do tego celu całkiem się nie nadawała tak samo, jak za czasów Dietla i Gilewskiego. Urządzenie to nie odpowiadające wcale warunkom urządzeń szpitalnych, było jeszcze do zniesienia w pierwszych 9-ciu latach, gdy ilość uczniów wahała między 44 a 83. Później, gdy ilość uczniów wzrosła do 172 w półroczu zimowem w roku szkol. 1889/90, lub na 181, jak w półroczu letniem 1888/9, stosunki te stały się wprost niemożebne. Uczniowie słuchać musieli wykładów przeważnie stojąc lub siedząc na łóżkach chorych, co uwłaczało wszelkim przepisom higieny i uniemożebniało korzystanie z demonstracyj klinicznych. Przy tak wielkiej ilości uczniów chorzy bezustannie byli niepokojeni badaniami i wizytami popołudniowemi tak dalece, że musiano ograniczyć czas badań i wizyt.

Sala wykładowa służyła więc do wykładów teoretycznych Dyrektora kliniki, do ordynowania chorym przychodnim, jako laboratoryum kliniczne i do kursów praktycznych, jakie dawali asystenci. Nadto tej sali używali w godzi-

[1]) W czasie profesury Gilewskiego ilość ta wynosiła 187, a w czasie zastępstw po Prof. Gilewskim 153 chorych.

nach popołudniowych i wieczornych liczni Profesorowie nadzwyczajni i Docenci [1]).

Stosunki te zmieniły się dopiero po przeniesieniu kliniki chirurgicznej do swego nowego budynku w październiku 1889. Klinika lekarska objęła w swe posiadanie cały gmach kliniczny, przez co liczbę łóżek powiększyła się do 42. Na koszta adaptacyi Ministerstwo rozporządzeniem z dnia 15. października 1889 L. 18818 przyznało kredyt w kwocie 200 złr. w. a. a na urządzenie wewnętrzne kwotę 400 złr. w. a. co żadną miarą wystarczyć nie mogło. Dlatego też powiększenie kliniki dokonano przeważnie staremi łóżkami i sprzętami, starą bielizną i pościelą, która pozostała po klinice chirurgicznej. W tak rozszerzonej klinice, której przybyło cztery sale chorych, brakowało odpowiedniej sali wykładowej i pracowni. Dopiero po usilnych staraniach udało się wyjednać w r. 1890 kredyt w wysokości 2300 złr. w. a. na urządzenie nowej sali wykładowej. Uzyskano ją przez zniesienie powały, dzielącej salę operacyjną dawnej Kliniki chirurgicznej z dawną salą wykładową Kliniki lekarskiej. Sala obecna jest amfiteatralnie urządzona, posiada windę i pomieścić może 180 uczniów. Ma jednak oprócz innych niedogodności także i tę, że nie da się należycie ogrzewać. To też i teraz podczas mrozów ogrzewa się ją sztucznie przed wykładem zapomocą płomieni gazowych. Podczas wykładu ciepłota w górnej części amfiteatru wynosi 22° R. gdy przy oknie zaś, obok którego leży chory do demonstracyi a Profesor wykłada, woda częstokroć marznie tak, że Profesor niekiedy wykładać musi odziany futrem.

Dwie małe ubikacye, jakie pozostały po klinice chirurgicznej zamieniono zwolna na laboratorya, a mianowicie na pracownię chemiczną i pracownię mikroskopową, a komórkę pod schodami na pracownię bakteryologiczną. Osobnej dotacyi inwestycyjnej nie otrzymano żadnej, to też urządzono je zużytkowując stare graty po dawniejszych zakładach teoretycznych, które przeniosły

---

[1]) Prof. Korczyński udzielał chętnie klinicznego zakładu i jego materyału do celów naukowych i dydaktycznych tak dla powszechnie znanego poczucia koleżeństwa, jak i dla poparcia rozwoju nauki, a przedewszystkiem ze względu na potrzeby tutejszego Wydziału Lek., które w pierwszych latach Jego profesury w kierunku ubikacyi i materyału były wielce ograniczone. To też wykładający chętnie korzystali z tej uprzejmości Dyrektora Kliniki i wykładali w sali kliniki posiłkując się często jej materyałem klinicznym i naukowym. Przez dłuższy lub krótszy czas wykładali w ten sposób następujący Docenci i Profesorowie: Janikowski (medycyna sądowa), Jordan (ginekologia), Obaliński (chirurgia), Goebl (dentystyka), Oettinger (historya medycyny), Pieniążek (laryngologia), Domański (choroby nerwowe), Smoleński (hidroterapia), Ponikło (choroby wewnętrzne), Jaworski (choroby wewnętrzne, mikroskopia), Gluziński (choroby wewnętrzne), Browicz (otyatria), Walentowicz (weterynarya), Korczyński Ludomił (choroby wewnętrzne), Trzebicky (chirurgia). Klinika wewnętrzna, była nim się inne zakłady naukowe Wydziału Lek. rozszerzyły i wzrosły do dzisiejszych rozmiarów dzięki uprzejmości i ruchliwości jej Kierownika, środowiskiem, w którem się gromadziło i tętniło życie naukowe lekarskie.

się do świeżo wybudowanego Collegium medicum, zaś przybory laboratoryjne sprawiano z zaoszczędzonej przez dwa lata zwykłej dotacyi naukowej.

Również zwolna i z wielkim trudem zdołano wywalczyć i inne ulepszenia.

Po kilkoletnich, bezowocnych zabiegach i staraniach Ministerstwo dopiero reskryptem z d. 4. kwietnia 1883 L. 21431 zgodziło się na ustanowienie drugiego asystenta płatnego, jednakże tylko prowizorycznie tak, że dotąd co trzy lata wnosić trzeba podanie o przedłużenie tej posady na dalsze trzechlecie.

Również potrzeba było dużo starań i częstych podań, ażeby wyjednać instytucyę bezpłatnych elewów klinicznych, czyli młodszych asystentów. Ministerstwo reskryptem z d. 23/6 1886 L. 9183 zezwoliło na ustanowienie I-go, reskryptem z dnia 30/5 1890 L. 10504 na ustanowionie II-go, reskryptem z dnia 30/11 1892 L. 26702 III-go, a reskryptem z dnia 25/12 1894 L. 29100 IV-go bezpłatnego elewa. Trudniej było uzyskać dla tych elewów jakiekolwiek remuneracye. Otrzymał je tylko Dr. Piątkowski w kwocie 400 złr. w. a., Dr. Rożecki w kwocie 500 złr. w. a., Dr. Jeż 500 złr. w. a. na podróże naukowe, a wreszcie Dr. Kędzior stypendyum cesarskie w kwocie 1000 złr. na wyjazd za granicę.

Kilkakrotne powtarzane starania o ustanowienie posady trzeciego chociażby bezpłatnego asystenta odniosły pożądany skutek, albowiem Ministerstwo reskryptem z dnia 14. lutego 1896 L. 2064 zgodziło się na to, zastrzegając sobie, by asystent ten był prowizorycznym i by go mianowano każdorazowo na rok jeden bez jakichkolwiek pretensyi do remuneracyi.

Dotacya naukowa aż do roku 1890 mimo corocznych starań o podniesienie jej wynosiła rocznie 200 złr. w. a. to też przekroczono ją w tym czasie na kwotę 324 złr. 2 ct., czyli w przecięciu w przeciągu 15 ląt o kwotę roczną 21 złr. w. a. 60 ct., za co otrzymywano zawsze napomnienie, by tego na przyszłość nie czyniono. Dopiero reskryptem Ministerstwa z dnia 28. grudnia 1889 L. 18962 dotacya naukowa została prowizorycznie podniesiona do kwoty rocznej 400 złr., z tem zastrzeżeniem, by o dalsze przedłużenie tej dotacyi wnoszono co trzy lata osobną prośbę. — Podania wnoszone o jednorazowe zasiłki na sprawienie nieodzownych przyrządów bardzo często nie zostawały uwzględniane.

Ministerstwo na te wszystkie podania przyznało tylko następujące zasiłki nadzwyczajne: reskryptem z dnia 31/5 1875 L. 4982 kwotę 1050 złr., reskryptem z dnia 8/1 1885 L. 2391 kwotę 500 złr., reskryptem z dnia 1/11 1887 L. 21427, 100 złr., reskryptem z dnia 12/3 1892 L. 3833 na sprawienie mikroskopów 700 złr., reskryptem z dnia 12/2 1894 L. 1573 kwotę 300 złr., a wreszcie reskryptem z dnia 23/6 1898 L. 1612 kwotę 300 złr. Zasiłki więc

do dotacyi naukowej, pomijając przekroczenia dotacyi wynosiły w ubiegłem dwudziestopięcioleciu kwotę 2950 złr. w. a. czyli w przecięciu kwotę 118 złr. rocznie. Trzeba było bardzo oszczędzać, by módz z tej dotacyi zakupywać przyrządy laboratoryjne i służące do badań naukowych i do demonstracyj, a nadto jeszcze zaopatrywać bibliotekę kliniczną w najniezbędniejsze archiwy. Mimo to udało się powiększyć znacznie zbiór narzędzi dyagnostycznych i przyborów laboratoryjnych tak dalece, że klinika posiada obecnie skromne wprawdzie, ale do celów demonstracyjnych wystarczające urządzenie pracowni chemicznej, również skromne ale zadaniu odpowiadające urządzenie pracowni bakteriologicznej i histologicznej, a ilość przyrządów dyagnostycznych odpowiada najkonieczniejszym wymaganiom. Inwentarz kliniczny z początkiem roku 1899 składał się z 461 numerów.

Również i biblioteka kliniczna w tym czasie znacznie się powiększyła, a jest ona tak bardzo potrzebna do prac naukowych i do kształcenia się młodszych sił. Wiele starszych dzieł ofiarował ś. p. Dr. Baraniecki Adryan, wiele rodzina po ś. p. Drze Bielskim Tomaszu, a niektóre zakupiono po bardzo zniżonych cenach w razie nadarzających się okoliczności. Zaprzestano prenumerować tygodniki lekarskie, natomiast starano się o to, by biblioteka kliniczna posiadała przynajmniej najważniejsze archiwy, jak: »Archiv f. Pharmacologie und experimentelle Pathologie, Deutsches Archiv für klinische Medicin, Zeitschrift für klinische Medicin i t. p. archiwa, których dyrektor kliniki udziela także innym lekarzom, którzy nie wchodzą w skład lekarzy klinicznych. Akademia umiejętności od czasu swego istnienia przesyła bezpłatnie Pamiętnik Wydz. mat. przyr. a względnie obecnie rozprawy tegoż Wydziału. Biblioteka kliniczna z początkiem 1899 r. rozporządzała 148 dziełami w ilości 574 tomów.

Zbiór ten nie wystarcza, by lekarza, pracującego naukowo, do tej pracy należycie przygotować. Biblioteka Jagiellońska nie posiadała w roku 1875 prawie żadnych dzieł lekarskich nowszych. Prof. Korczyński korzystając z prawa, jakie przysługuje każdemu Profesorowi proponowania Zarządowi biblioteki dzieł do zakupna, zapisywał co roku dzieła nowsze, a liczba ich, według prowadzonego w klinice wykazu, wynosi dotąd 291, czyli w przecięciu rocznie po 12 dzieł. Na usługi pracujących służy nadto dotąd obfity prywatny księgozbiór Profesora.

Ażeby uprzyjemnić rekonwalescentom pobyt w klinice, a zarazem wpływać na podniesienie poziomu ich oświaty, założył Prof. Korczyński Bibliotekę dla chorych klinicznych tak, jak to uczynił był w szpitalu św. Łazarza; zrazu ta biblioteka składała się z książek jego osobistem staraniem zebranych. Od końca roku 1889 istnieje w klinice staraniem jego założona Czytelnia, zasilana przez Towarzystwo Oświaty ludowej. Czytelnia ta liczyła w dniu 1. stycznia 1899 r. 217 książek, a została znacznie powiększona w r. 1899 darem Dra Władysława Maleszewskiego, asystenta klinicznego. Podczas wieczorów zimowych gromadzą się rekonwalescenci i mniej ciężko chorzy w salach klinicznych,

a w porze letniej w ogrodzie klinicznym, tworząc kółka, które pilnie słuchają, co im jeden z chorych czyta.

Obchodzenie się Prof. Korczyńskiego z chorymi klinicznymi, było nacechowane niezwykłą uprzejmością, ludzkością i współczuciem i służyło uczniom za budujący wzór na przyszłość. Wysłuchiwał on cierpliwie ich żale i skargi, oszczędzał ich do skrajnej możliwości w czasie wykładu, badając i rozpoznając ich chorobę. Swą łatwą i przekonywującą wymową budził w każdym chorym bezgraniczne zaufanie, a nie skąpiąc nigdy słów pociechy dla usunięcia pognębienia, jakie każdego ciężko chorego ogarnia, był w stanie i nieuleczalnego napełnić otuchą wyzdrowienia. O tej magicznej mocy mistrzowskiej psychoterapii Prof. Korczyńskiego, podnoszącej chorego na siłach i duchu, mogą wiele powiedzieć liczni uczniowie, koledzy i ich rodziny, do których On w przypadkach choroby jako doświadczony i niezrównany lekarz-dyagnosta a równocześnie jako niezwykły i niestrudzony pocieszyciel chorych, z wielkim poświęceniem zawsze chętnie spieszył, nie oszczędzając często swego własnego zdrowia dla odbycia dalekich podróży.

Kancelarya Profesora przyozdobioną została z daru Prof. Brodowicza kopiami portretów jego dawnych Profesorów wiedeńskich, Jaquina, Prohaski, A. M. Mayera, Hartmanna, Reichmanna, Rosasa i Scherera, zaś z daru ś. p. Dr Aleksandra Kremera sztychami znakomitszych klinicystów w liczbie czternastu, wreszcie Dr Michał Zieleniewski ofiarował klinice dwa gipsowe biusty profesorów Dietla i Brodowicza.

Z inicyatywy Dra Jana Buszka, obecnego Fizyka miasta Krakowa, który na ten cel złożył z własnych funduszów kwotę 200 złr. w. austr. w 6% listach zastawnych Zakładu kredytowego ziemskiego w Krakowie, powstał w dniu 27. lutego 1880 r. za czasów Dziekaństwa Prof. Korczyńskiego zawiązek nowej »Fundacyi imienia Prof. Gilewskiego do wspierania ubogich rekonwalescentów, opuszczających klinikę lekarską«. Kwota fundacyjna powiększona została do wysokości 300 złr. w. austr., darami Profesorowej Gilewskiej, Towarzystwa Lek. krak. i Doc. Dra K. Grabowskiego. List fundacyjny spisany został 29. listopada 1882. Skutkiem obniżenia się stopy procentowej dochód roczny tej fundacyi wynosi obecnie 15 złr. 50 ct. i używany bywa na cel listem fundacyjnym wskazany.

Tylko zwolna i na podstawie pisemnych często ponawianych próśb udało się wyjednać powiększenie ilości sprzętów i przyrządów, służących do pielęgnowania chorych, ustanowienie osobnego portyera, powiększenie służby klinicznej do ilości dwóch stróżów i pięciu posługaczek i ustanowienie nadzorczyni, której zadaniem jest pilnowanie służby, nadzór nad bielizną i porządkami domowymi i wydawanie służbie tych artykułów, które są potrzebne do pielęgnowania chorych. Nadzorczyni ta, którą Ministerstwo reskryptem z dnia 8. paźdz. 1891 L. 14872 przyjąć pozwoliło, pobiera wynagrodzenie roczne

w kwocie 150 złr., zaś wikt jej kosztuje rocznie 219 złr. Od czasu wprowadzenia w życie tej instytucyi chorzy mają zapewnioną większą opiekę niż poprzednio, a w zarządzaniu potrzebami gospodarczemi i służącemi do pielęgnowania chorych zaprowadzoną została większa oszczędność.

Na żądanie Ministerstwa wypracowała Dyrekcya klinik nowy statut kliniczny i instrukcye służbowe, obowiązujące Zarząd kliniczny, Asystentów klinicznych, nadzorczynie i służbę kliniczną. Statut ten, dotąd obowiązujący, zatwierdzony został reskryptem Ministerstwa z dnia 30. listopada 1894 L. 81749. — Po śmierci Dobińskiego prowizorycznym Zarządcą został p. J. Nowak, któremu do pomocy dodano pisarza. Począwszy od roku 1895 Namiestnictwo powierzyło Zarząd klinik komisarzowi pow. p. Barbackiemu, a od roku 1898 funkcyę tę pełni p. Porth Stanisław, komisarz powiatowy.

Gaz do ubikacyj klinicznych wprowadzony został rozporządzeniem Namiestnictwa z dnia 7. sierpnia 1890 roku L. 10530, na czem przedewszystkiem zyskały laboratorya kliniczne. Udało się wyjednać wybudowanie osobnej pralni klinicznej, nowej studni, gdyż okazało się, że dotychczasowa studnia według rozbioru chemicznego, dokonanego przez Prof. Olszewskiego, zawiera w sobie przeszło 0·2 kwasu azotowego i sporą ilość istot organicznych, powiększyć wynagrodzenie za dostarczanie jadła, zmniejszyć ceny leków, wyjednać lepsze urządzenie lodowni klinicznej, zakupienie noszów do przenoszenia chorych, aparatu fotograficznego do zdjęć ciekawych przypadków chorobowych, powiększenie ilości bielizny i pościeli, wreszcie zamienienie dawnych sienników na materace sprężynowe.

Dotacya ekonomiczna, dotąd z kliniką chirurgiczną wspólna, po przezwyciężeniu oporu ze strony samejże Dyrekcyi klinik *), rozdzielona została przez Namiestnictwo w ten sposób, że na Klinikę chirurgiczną przypadła kwota 1200 złr. rocznie, zaś na Klinikę lekarską 800 złr. w. austr.

Wobec tej szczupłości dotacyi przekroczenia roczne wynosiły w przecięciu 1882 złr. 65 ct., które Zarządcy klinicznemu bardzo często po upływie wielu miesięcy zwracano. Dopiero rozporządzeniem Ministerstwa z dnia 3/10 1894 L. 12681 przeznaczony został stały kredyt na utrzymanie Kliniki lekarskiej, a mianowicie: na leki 3238 złr. w. austr., na droższe napoje dla chorych 316 złr. w. austr., na żywność 10754 złr. w. austr., a na wydatki ekonomiczne 3894 złr. w. austr., oprócz wspólnej dotacyi w kwocie 2000 złr. w. austr., na sprawienie bielizny. Następnym Reskryptem Ministerstwa z dnia 4. listopada 1897 L. 23901 unormowane zostały dotacye dla Kliniki lekarskiej w następujący sposób: żywienie chorych 7429 złr. w. austr., leki 4000 złr. w. austr., inne potrzeby do leczenia chorych 1500 złr. w. austr., utrzymanie inwentarza 500 złr. w. austr., uzupełnienie bielizny 500 złr. w. austr., wynagrodzenie służby

*) Protokół posiedzenia Dyrekcyi klinik z dnia 12. stycznia 1879.

882 złr. w. austr., żywność dla służby 1046 złr. 76 ct. w. austr., wynagrodzenie służbie za żywność podczas wakacyj 142 złr. 74 ct., która to suma kredytu bezwarunkowo nie wystarczy na takie prowadzenie kliniki, by mogła celowi odpowiadać i pouczyć studentów, w jaki sposób mają leczyć i pielęgnować chorych w ich przyszłej praktyce.

To jest mniej więcej dorobek, zmierzający do lepszego urządzenia kliniki, osiągnięty wielkim trudem lat dwudziestu pięciu!

Dotąd jeszcze klinika nie ma dostatecznego materyału w zakresie chorób ostrych z powodów, o których powyżej uczyniono wzmiankę. Daleko większy brak odczuwać się daje co do chorób zakaźnych. W ciągu całego dwudziestopięciolecia przyjęto do kliniki lekarskiej tylko 171 przyp. duru brzusznego, 56 przyp. duru osutkowego, 12 przyp. duru powrotnego, 17 przyp. płonicy, 8 przyp. odry, 13 przyp. ospy, 23 przyp. róży, 15 przypadków błonicy, a to z tego głównie powodu, że klinika nie posiada żadnej ubikacyi, w którejby odosobniać można chorych z chorobami zakaźnemi, zaraźliwemi. I ta mała ilość chorych zakaźnych, jakie przyjmowano, była dostateczną, by chorobami temi zarażali się bardzo często uczniowie, lekarze i posługa kliniczna, a nawet inni chorzy. Zresztą od czasu, kiedy c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Oświaty z dnia 30. grudnia 1896 L. 22919 wydało słuszne całkiem zastrzeżenia co do sposobu przyjmowania i demonstrowania przypadków chorób zaraźliwych, klinika lekarska już takowych prawie całkiem nie przyjmuje, odkładając rzecz aż do wybudowania nowej kliniki, w której istnieć będzie osobny pawilon dla chorób zakaźnych.

W czasie ubiegłego dwudziestopięciolecia liczba uczniów promowanych na Doktorów wszech nauk lekarskich wynosiła po koniec roku szk. 1899/1900 1154 (p. str. (212)). Przeciętnie promowano więc nad 46 uczniów rocznie. Liczba promowanych w tym okresie czasu była znacznie większą, aniżeli w poprzednich czasach, na co złożyło się wiele czynników, a przedewszystkiem znacznie zwiększona frekwencya na wszystkich wydziałach Uniwersytetu krakowskiego, większe zapotrzebowanie lekarzy wojskowych, którym ułatwiono wstępowanie do służby wojskowej przez udzielanie stypendyów wojskowych, postęp w oświacie ludu, który w tym czasie począł częściej zasięgać porady lekarskiej, a wreszcie nadzieja utrzymania posad lekarzy okręgowych i gminnych. Poważna część promowanych poddawała się po trzechletniej praktyce lekarskiej prywatnej, lub dwuletniej praktyce szpitalnej lub klinicznej, tak zw egzaminowi fizykackiemu w celu osiągnięcia posad rządowych, których liczbę właśnie w tym czasie pomnożono.

Liczba promowanych stanowi poniekąd miarę ilości uczniów uczęszczających w tym czasie na Wydział lekarski. Między rokiem 1875 a 1878 ilość promowanych wynosiła rocznie około 40, w następnych pięciu latach zmniejszyła się do liczby około 20. Przyczyny tego zjawiska szukać należy w tem,

że spora ilość młodzieży lekarskiej, odczuwając rażące braki zakładów naukowych krakowskich, zwracała się gromadnie ku Wiedniowi, któremu Rząd ułatwiał więcej aniżeli Wydziałowi lekarskiemu krak. wypełnienie zadań dydaktycznych. Dalsze trzy lata, t. j. od 1883—85 włącznie zaczynają okazywać już nieco większą ilość promocyj, dochodzącą do średnio 30 na rok. Odtąd aż do roku 1896 włącznie, z wyjątkiem roku 1888, liczba promocyj wzrastała stale do niebywałej dotąd wysokości, gdyż doszła w r. 1896 prawie do 100. Odtąd ilość promocyj w ostatnich trzech latach szybko się zmniejsza, gdyż równocześnie zmniejszyła się także frekwencya na Wydziale lekarskim. Ilość promocyj w r. 1897 spada na 85, w r. 1898 na 70, a w roku 1899 na 42. Przyczyną tego przeważną jest ta okoliczność, że liczba uczniów medycyny w ostatnich latach zmalała znacznie nietylko na uniwersytetach austryackich, ale prawie na wszystkich uniwersytetach zagranicznych. Nastała pewnego rodzaju hyperprodukcya lekarzy, a przyszli adepci nauk lekarskich zgłoszą się do wydziałów lekarskich dopiero wtedy, gdy będzie nadzieja otwarcia nowych posad lub gdy ponętne powoływania do służby administracyjnej, finansowej, sądowej i t. p. ustaną, skoro wakujące posady zostaną obsadzone. Do pewnego stopnia na zmniejszenie promocyi, a względnie frekwencyi, wpłynęło także otwarcie Wydziału lekarskiego przy Uniwersytecie lwowskim.

Z pośród promowanych 1154 doktorów wielu niestety już dotąd zmarło, ulegając następstwom cieżkiej pracy, dokonywanej częstokroć wśród bardzo trudnych warunków podczas studyów uniwersyteckich; część zmarła jako lekarze praktyczni w wykonywaniu swych obowiązków zawodowych.

Chlubą Wydziału lekarskiego jest, że bardzo wielu osiągnęło stanowiska uniwersyteckie. Posady profesorów zajęli: Beck Abraham, Gluziński Antoni, Jaworski Walery, Klecki Karol, Kopernicki Izydor, Łukasiewicz Włodzimierz, Mars Antoni, Nowak Juliusz, Obrzut Andrzej, Piotrowski Gustaw, Ponikło Stanisław, Prus Jan, Reiss Władysław, Sieradzki Włodzimierz, Szpilmann Józef, Szymonowicz Władysław, Trzebicky Rudolf, Wachholz Leon i Walentowicz Andrzej. Stanowisko docentów osiągnęli: Baurowicz Aleksander, Bossowski Aleksander, Braun Stanisław, Gabryszewski Antoni, Korczyński Ludomił, Kośmiński Franciszek, Kryński Leon, Lemberger Ignacy, Łepkowski Wincenty, Raczyński Jan, Rosner Aleksander, Rutkowski Maksymilian, Schramm Hilary, Seńkowski Michał, Smoleński Stanisław, Sroczyński Franciszek, Świtalski Józef, Wehr Wiktor i Wiczkowski Józef, pomijając liczne grono tych wychowańców Wydziału lek., którzy byli lub są obecnie asystentami lub demonstratorami Zakładów uniwersyteckich.

Z tego okresu czasu pochodzi także spory zastęp internistów i pedyatrów, którzy osiedlili się przeważnie w Krakowie i we Lwowie po uzupełnieniu swych studyów uniwersyteckich w klinikach zagranicznych i oddziałach szpitalnych.

Liczba obecnie żyjących wynosi około 50-ciu, a wszyscy przynoszą chlubę szkole lekarskiej, której byli kiedyś uczniami.

W naszych trudnych warunkach, które bardzo często najzdolniejszemu nawet lekarzowi, poświęcającemu się chorobom wewnętrznym, nie pozwalają na osiągnięcie stanowiska uniwersyteckiego lub na rozwinięcie praktyki ściśle do chorób wewnętrznych zastosowanej, wielu promowanych obrało zawód lekarzy zdrojowych. Świadectwem tego jest pokaźna liczba około 40-tu lekarzy, którzy obecnie jeszcze praktykują w zakładach zdrojowych przeważnie jako interniści.

W miarę postępów, jakie czyniła chirurgia i w miarę coraz większego rozwoju szpitali prowincyonalnych ścieśniała się coraz bardziej możność otrzymania przez internistów posad lekarzy szpitalnych. Posady te otrzymywali lekarze, którzy po ukończeniu nauk z zakresu chorób wewnętrznych odbyli jeszcze specyalne studya chirurgiczne i ginekologiczne. Z pośród obecnych prymaryatów prowincyonalnych dziesięć obsadzonych jest lekarzami, byłymi uczniami Wydziału lek., którzy posiadają właśnie te kwalifikacye.

Dla promowanych doktorów, którzy podczas studyów uniwersyteckich okazywali szczególniejsze zamiłowanie do medycyny wewnętrznej i zetknęli się bliżej z kliniką lekarską w charakterze koasystentów, elewów lub lekarzy woluntaryuszów otwarła się nowa droga pożytecznej działalności na posadach lekarzy rządowych, lekarzy wojskowych, a w najnowszym czasie lekarzy okręgowych.

Wielką chlubę szkoły lekarskiej krakowskiej stanowią ci mężowie, którzy zawodowi nauczycielskiemu jako interniści się poświęcili, a którym obecny Kierownik Kliniki lekarskiej zachętą, radą i czynem do pracy naukowej i do osiągnięcia zaszczytnych stanowisk chętnie, gorliwie, po przyjacielsku i koleżeńsku dopomagał. Są nimi Dr. Antoni Gluziński, obecny Dyrektor kliniki lekarskiej we Lwowie, Dr. Jaworski Walery z tytułem i charakterem zwyczajnego profesora patologii i terapii chorób wewnętrzych w Krakowie, Dr. Korczyński Ludomił obecny docent chorób wewnętrznych w U. J., Dr. Ponikło Stanisław profesor nadzw. chorób wewnętrznych i dyrektor Szpitala św. Łazarza, Dr. Prus Jan obecny profesor patologii ogólnej w Uniw. Lwowskim i przedwcześnie zmarły Dr. Smoleński Stanisław docent hidroterapii w U. J. Do pracy naukowej brało się chętnie wielu innych. Do tej pracy zachęcał obecny kierownik wielu. To też jak świadczy wykaz rozpraw na str. (230), z zachęty tej korzystali oni i zaznaczyli swą działalność w klinice lekarskiej, pomimo, że praca ta, jak już powyżej wspomniano, odbywała się wśród bardzo trudnych warunków, które wynikały i wynikają z niekorzystnego umieszczenia kliniki i niedostatecznych środków do pracy.

Przeważna część tych prac naukowych ogłoszoną została bądź to w całości bądź to w streszczeniu a względnie referatach w czasopismach lekarskich

zagranicznych. Klinika lekarska starała się nie być martwem ciałem w ogólnym postępie nauk a do tego dawał pochop obecny Kierownik, dbający nie tyle o to, by prace jego asystentów i uczniów, jak to bywa po wielu innych klinikach, wychodziły pod jego nazwiskiem ale raczej o to, by każdy pracujący w ogłoszeniu pod swoim nazwiskiem doznał zachęty do dalszego podejmowania zagadnień naukowych. Według opowiadania dawniejszych uczniów, obierał on im temata, szczegółowo je rozbierał, dostarczał ze swej biblioteki źródła literackie a nawet je umyślnie sprowadzał, pracę kontrolował, a gotową rozprawę bardzo często sam do druku przysposabiał.

Niemniej z wielkiem uznaniem przypominają sobie dawni uczniowie wielce zajmujące wykłady Prof. Korczyńskiego. Wszechstronne opracowanie bieżącej literatury, obok oparcia się na rozległem własnem doświadczeniu pouczająco przedstawionem, wyczerpujące mistrzowskie zestawiene wszystkich możliwości danego przypadku pod względem rozpoznania i rokowania zaciekawiało i pobudzało uczniów we wysokim stopniu do samodzielnego myślenia i zajmowania się pracą naukową. Nie były to suche akademickie wykłady, lecz zawsze zastosowane w ciepłych słowach do naszych stosunków społecznych i narodowych, a będąc ubrane w formę wytworną, wygłoszone z zapałem w języku wzorowym, wolnym od obcych naleciałości, przyciągały tłumnie nie tylko młodzież, lecz i starszych lekarzy, którzy się im z wielkiem zainteresowaniem przysłuchiwali. Potoczystość i łatwość słowa młodego Profesora stały się przysłowiowe, a przekonywający i porywający dar wymowy zjednał Mu jak opowiadają dawni uczniowie przydomek »złotoustego Profesora«. Podbijał też łatwo młode umysły i serca swoich uczniów prowadząc ich drogą ideałów naukowych, narodowych i społecznych.

Jeżeli Prof. Korczyńskiemu danem było wykształcić szerokie grono lekarzy praktycznych, w których Profesor wszczepiał zawsze nietylko wiedzę specyalną, ale także zamiłowanie do pracy, sumienność i uczciwość lekarską, a przedewszystkiem etykę i koleżeństwo lekarskie, jak niemniej zamiłowanie do spraw narodowych i obowiązków społecznych, to nie mniejszą Jego zasługą pozostanie wykształcenie sobie współpracowników na polu naukowym jak, Dra Jaworskiego, którego zachęcił tak do habilitacyi na docenta jak i do pracowania na życzliwie mu odstąpionym materyale klinicznym, — Dra Gluzińskiego i ś. p. Dra Wolframa, z którymi to Uczniami wywalczył dla swej kliniki stanowisko Szkoły Lekarskiej Krakowskiej, z zapatrywaniem której i obecni interniści się liczą Dotyczy to głównie sposobu zapatrywania na przyrodę rozmaitych chorób żołądka a w szczególności na nową postać chorobową tak zwany nieżyt kwaśny żołądka i na nową etyologię wrzodu żołądkowego jak niemniej na tak zwany nieżyt śluzowy żołądka i jego związek z rakiem żołądka, ostatecznie wykazanie nowych tworów mikroskopowych w treści żo-

łądkowej (ślimacznice i jądra rozpadowe, znane w literaturze jako spirales i corpuscules de Jaworski).

Wdzięczną pamięć dla kliniki lekarskiej zachowuje dotąd przeważna ilość dawnych jej uczniów. Pokaźna ilość chorych przesyłana bywa corocznie do kliniki przez dawnych wychowańców tego zakładu, którzy zresztą o radę w swych potrzebach i kłopotach udają się do Prof. Korczyńskiego, z tem zaufaniem, z jakiem czynili to podczas studyów uniwersyteckich. Przychodził on im z pomocą nietylko życzliwą i światłą radą, ale i skutecznem poparciem przez osobiste zabiegi lub polecające korespondencye, dla których załatwienia, jak bliżej wtajemniczeni opowiadają, odmawiał sobie nocnego spoczynku. Dowód uznania złożyli Mu dawni uczniowie, urządzając w dniu 30. maja 1884 r. uroczysty obchód Jego dziesięcioletniej profesury. Jako upominek wręczyli Mu dawni uczniowie album ze 158 fotografiami, a ówcześni uczniowie adres przez nich wszystkich podpisany. Imieniem lekarzy i byłych uczniów przemawiał ówczesny Prezes Tow lek. krak. Dr. August Kwaśnicki, zaś imieniem uczniów P. Szymon Bernadzikowski, obecnie Poseł na Sejm krajowy i lekarz praktykujący w Brzesku [1]).

Gdy w roku 1889 ówczesny Namiestnik Excellencya Kazimierz hr. Badeni zaproponował Prof. Korczyńskiemu posadę Protomedyka, opróżnioną po śmierci Dra Biesiadeckiego, a Prof. Korczyński posady tej nie przyjął, grono Profesorów Wydziału lekarskiego na posiedzeniu w dniu 10. maja 1889 wyraziło Mu za to swoje uznanie [2]) i zawiadomiło o tej uchwale c. k. Ministerstwo. Młodzież uniwersytecka, wywzajemniając się za pozostanie na stanowisku Profesora Uniwersytetu, urządziła Mu korowód z pochodniami, a nazajutrz komers w sali strzeleckiej, uświetniony obecnością wielu Profesorów, a między innymi czcigodnego Prezesa Akademii ś. p. Prof. Majera.

I Wysoki Rząd zaszczycał Go swem zaufaniem powołując w r. 1889 w skład komisyi mającej zaproponować ulepszenia w zakładzie zdrojowym w Krynicy, a później zapytując o zdanie co do urządzenia Wydziału lekarskiego we Lwowie, obsadzenia tamże niektórych katedr i co do budowy kliniki lekarskiej we Lwowie. Co do tej sprawy starał on się o to, by klinika ta stanęła na pełnej wyżynie współczesnych wymagań; niestety usiłowania Jego rozbiły się o brak miejsca pod budowę i brak funduszów. Najwyższem postanowieniem z dnia 17. grudnia 1897 otrzymał on tytuł c. k. Radcy Dworu, którego dotąd żaden z członków Wydziału lekarskiego krakowskiego nie piastował. Prof. Korczyński spełniał także i inne obowiązki, pociągające za sobą sporo zachodu i pracy.

Godność Radcy miasta Krakowa pełnił od 1875 do 1881 r., zaś

[1]) *Przegl. lek.* Nr. 23 z 7. czerwca 1884. *Nowa Reforma* z d. 31. maja 1884. Nr. 125. *Czas* z dnia 1. czerwca 1884. Nr. 126.

[2]) L. 432 Wydz. lek. z roku 1889.

jednomyślnego wyboru na dalsze sześciolecie nie przyjął. Należąc do Sekcyi sanitarnej przeprowadził w Radzie miejskiej założenie osobnego biura statystycznego, którego statut opracował, ustanowienie osobnej Komisyi sanitarnej, do której przestawszy być Radcą miejskim jeszcze dłuższy czas należał. Oprócz tego podejmował się wielu innych referatów j. n. p. o domu przedpogrzebowym, o rzeźni miejskiej i t. p.[1]).

Dziekanem Wydziału lekarskiego był w roku szk. 1879/1880, Prodziekanem w r. szk. 1880/1, a Rektorem Uniwersytetu w r. szk. 1889/90 zaś Prorektorem w r. szk. 1890/1.

Nad administracyą szpitala św. Łazarza czuwa t. zw. Komitet administracyjny, którego zadaniem jest bezpośredni nadzór nad Zarządem szpitala i pośredniczenie w sprawach ważniejszych między Dyrekcyą szpitala a Wydziałem krajowym. Prof. Korczyński mianowany został reskryptem Wydziału krajowego z 30. kwietnia 1880 L. 18229 członkiem. Reskryptem z 13. lipca 1883 L. 35970 zastępcą Przewodniczącego, a reskryptem z dnia 27. listopada 1883 L. 56767 Przewodniczącym tegoż Komitetu. Godność tę piastował do końca grudnia 1887, a uwolniony z niej został »ze szczerą podzięką za uznania godne zasługi« reskryptem Wydziału krajowego z dnia 24. stycznia 1888 L. 63176. Rezygnacyę swoją wniósł on z tego powodu, że nie mógł pogodzić się z tym kierunkiem, jaki podówczas w administracyi szpitala panował, a za który nie chciał przyjąć pośredniej odpowiedzialności. Z tego czasu pochodzi wiele ulepszeń w urządzeniach szpitalnych a nadto wprowadzenie w życie wydawnictw sprawozdań szpitalnych, które powinny były być przedkładane co roku przez Prymaryuszów szpitalnych. Sprawozdań tych wyszły 3 zeszyty, każdy zaopatrzony wstępem o działalności komitetu z krótką statystyką szpitalną. Zeszyt pierwszy zawiera 6 rozpraw naukowych i jedno zestawienie statystyczne. Zeszyt drugi 6 rozpraw i jedno zestawienie statystyczne. Zeszyt trzeci 6 rozpraw[2]). Dalsze sprawozdania po dłuższej przerwie począł ogłaszać dopiero obecny Dyrektor szpitala Prof. Ponikło.

W Tow. lek. krakowskiem Prof. Korczyński był w r. 1869 sekretarzem rocznym, w r. 1874 wiceprezesem a wybierany był prezesem na r. 1875 i 1876, której to godności aż do r. 1878, z wyjątkiem założyciela Dra Kremera, nikt nie osiągnął[3]). Tow. lek. krak. znachodziło się w tym czasie w stanie pognębienia i apatyi. W r. 1873 »na posiedzenia zbierała się tak mała ilość członków,

---

[1]) Porównaj Sprawozdania z posiedzeń Rady miasta Krakowa z lat owych.

[2]) Sprawozdanie naukowe ze Szpitala Św. Łazarza w Krakowie Zeszyt I-szy za rok 1883, osobne odbicie z Przeglądu lekarskiego. Kraków 1886, str. VII, i 226. To samo za rok 1884. Odbicie z Przeglądu lek. Kraków 1887. str. V i 80. To samo za rok 1885. Osobne Odbicie z »Medycyny« Warszawa 1888 str. II i 91.

[3]) Sprawozdanie z 25-letniej działalności Tow. lek. krak., ułożone przez Dra Augusta Kwaśnickiego. — Kraków 1891.

że przez kilka miesięcy nie można było głosować nad przyjęciem nowych członków [1]). W roku 1874 pod kierownictwem ówczesnego Prezesa Prof. Blumenstocka stosunki się nieco poprawiły, zawsze jednak ilość członków biorących udział czynny była mała a Przegląd lekarski świeżo przez Tow. lek. krak. od Tow. nauk. krak. przejęty, odczuwał dotkliwie brak dostatecznej liczby prenumeratorów. W ciągu dwuletniego przewodnictwa Prof. Korczyńskiego powiększyła się znacznie ilość członków i liczba prenumeratorów Przeglądu lekarskiego, posiedzenia stały się ludne, wykłady liczne, a po nich następowały zajmujące demonstracye [2]) Ze sprawozdania 25-cioletniej działalności Tow. lek. krak. [3]) dowiadujemy się, że na rok 1876 przypadła największa ilość (56) wykładów z całego 25-cioletniego istnienia Tow. lek. krak. i że w tym czasie Prof. Korczyński był założycielem dotychczas istniejącej Komisyi sprawozdawczej do roczników Virchowa i Hirscha i Komisyi higienicznej, która dłuższy czas skutecznie działała. O tej działalności »Medycyna« [4]) wyraża się w następujący sposób: »Prof. K. wybrany Prezesem poruszył wszystkich i wszystko. Trzeba być tu na miejscu i widzieć na własne oczy ten nagły zwrot działalności naszego Towarzystwa, ażeby ocenić tak wybitną zmianę, jaką jedna osobistość sprawić zdołała«.

Przez 3 następne lata poświęcił On się Komisyi balneologicznej która na wniosek Jego i Prof. Domańskiego zawiązaną została w Tow. lek. krak. w miejsce podobnej Komisyi, istniejącej poprzednio w Akademii Umiejętności. Objąwszy jej kierownictwo, które przez 3 lata z rzędu piastował, rozbudził On między balneologami polskimi ruch naukowy, zjednoczył w Komisyi współudział chemików, geologów i techników i odświeżył w umysłach lekarzy zamiłowanie do ojczystych zdrojowisk. Na wystawie krajowej lwowskiej w roku 1877 urządził osobny pawilon balneologiczny, za co Komisya balneologiczna otrzymała dyplom honorowy »za wytrwałą i umiejętną pracę około podniesienia zdrojowisk krajowych«. Wiadomości te czerpiemy ze sprawozdań, zamieszczanych w Przeglądzie lek. i drukowanych w osobnych odbitkach [1]). Po usunięciu się Prof. Korczyńskiego z przewodnictwa Komisyi balneologicznej działalność jej coraz bardziej malała tak, że w roku 1887 nie dawała już znaku życia. Skutkiem tego została rozwiązana przez Tow. lek. krak., a sprawy jej przekazane zostały z końcem roku 1889 Komisyi przemy-

---

[1]) Sprawozdanie Sekretarza stałego Dra Ściborowskiego za rok 1873.

[2]) *Przegląd lek.* 1875 i 1876.

[3]) Wydane przez Sekretarza Dra A. Kwaśnickiego.

[4]) *Medycyna* 1877, Nr. 8, str. 122.

[5]) *Przegląd lek.* 1877, 1878, 1879 i 1880. Rozprawy i sprawozdania z posiedzeń Kom. baln. z roku 1877. Kraków 1878. Sprawozdania z posiedzeń Kom. baln. w roku 1878. Kraków 1879. Toż samo z roku 1879. Kraków 1879. (Odbitki z *Przeglądu lek.*)

słowej tegoż Towarzystwa i dostały się ponownie pod kierownictwo Prof. Korczyńskiego [1]).

Komisya ta zawdzięcza swoje powstanie wnioskowi ś. p. Dra Lutostańskiego, przedłożonemu na posiedzeniu Tow. lek. krak. w dniu 3. kwietnia roku 1878 [2]). Ówczesna Komisya istniała tylko przez 3 lata, dając słabe oznaki życia, to też uchwałą Tow. lek. krak. z dnia 4. stycznia roku 1882 rozwiązaną została. Spadkobierczynią jej jest obecnie Komisya przemysłowo-lekarska [3]), zawiązana ponownie uchwałą Tow. lek. krak., powziętą na posiedzeniu w dniu 17. lutego 1886 r. na wniosek Prof. Korczyńskiego i Prof. Gluzińskiego. Pozostaje ona dotąd pod przewodnictwem Prof. Korczyńskiego a jakie usługi oddała przemysłowi krajowemu w zakresie lecznictwa i zdrojowisk krajowych wspomina o tem sprawozdanie z 25-ciolecia Tow. lek. krak. [4]) i protokoły tej Komisyi zamieszczane w Przeglądzie lek.

W końcu wspomnieć się godzi, że Prof. K. zajął się gorliwie także sprawą budowy od tak dawna przez młodzież akademicką upragnionego Domu akademickiego, który młodzież ta wnioskami, pojawiającymi się od roku 1867 w życie wprowadzić pragnęła. Skoro usiłowania te okazały się bezowocne, za czasów Rektoratu Prof. Korczyńskiego ówczesni reprezentanci Tow. wzaj. pom. uczn. U. J. Pp. Nowak Julian i Binder Romuald udali się w marcu 1890 r. do Rektora Korczyńskiego, »by wziął w rękę sprawę Domu akademickiego, gdyż młodzież akad. przyszła do przekonania, że zadaniu temu sama nie sprosta«. Życzeniu temu stało się zadość. Rektor Korczyński złożył Komitet obywatelski, który się sprawą tą zajął i nią przy współudziale reprezentantów Tow. wzaj. pom. U. U. J. kierował. Kwota w tym czasie na budowę Domu przeważnie Jego osobistymi zabiegami zebrana, wynosiła 17.228 złr. 10 ct. w. a. po odliczeniu wydatków na druki i portorya, przez lat 5 ponoszone. Skoro nastręczyła się bardzo korzystna sposobność zakupienia od Tow. strzeleckiego gruntu pod budowę Domu akad., a Komitet obywatelski, nie będąc osobą prawną nie mógł przystąpić do zawarcia kontraktu, trzeba było zamienić ówczesny Komitet obywatelski na Towarzystwo obywatelskie budowy Domu aka-

---

[1]) Sprawozdanie Dra A. Kwaśnickiego z 25-cioletniej działalności Tow. lek. krak. Kraków 1891, str. 15.

[2]) *Przegl. lek.* 1878, str. 233.

[3]) Zadaniem Komisyi przemysłowo-lekarskiej jest wyszukiwanie i zachęcanie ukwalifikowanych przemysłowców w kraju do zajęcia się wyrabianiem przetworów, narzędzi i potrzeb lekarskich, następnie czuwanie nad ich fabrykacyą, a wreszcie polecanie ich lekarzom. Sprawa ta dla rozwoju przemysłu krajowego wielkiej doniosłości spoczywa na barkach przewodniczącego Komisyi, Prof. Korczyńskiego, który styka się osobiście z producentami, udzielając im potrzebnych rad i wskazówek i załatwia zwykle sam liczne korespondencye. Tym usiłowaniom udało się doprowadzić do tego, że już pewna część zapotrzebowań lekarskich bywa zaspakajana wyrobami krajowymi.

[4]) l. c. str. 16 i 17.

demickiego. Towarzystwo to ukonstytuowało się w dniu 31. grudnia 1895 r., wybierając znów Prof. Korczyńskiego przewodniczącym. To Towarzystwo postawiło sobie za zadanie zbierać dalej fundusze, potrzebne do budowy Domu akad. a wśród tego dojść do takiego porozumienia z Tow. wzaj. pom. U. U. J., by fundusze zebrane celowi swojemu odpowiedziały i żeby istnienie przyszłego Domu akad. było dostatecznie zabiezpieczone[1]). Fundusze dotąd zebrane z wielkim nakładem pracy i czasu osobistymi zabiegami Przewodniczącego, wynoszą przeszło 25.000 złr., nie licząc zapisów i darów, które dopiero później się zrealizują.

O zabiegach i staraniach poczynionych w celu wybudowania nowej Kliniki lekarskiej na miejscu nie wspominamy. Sposobność do tego nadarzy się wkrótce, gdy z jesienią roku 1900 nastąpi uroczyste otwarcie nowej Kliniki lekarskiej.

[1]) Sprawozdanie z działalności obyw. Kom. opiek. Domu akad. za czas od 18. marca 1899 do końca 1895 r. i czynności obyw. Tow. Domu akad. za rok 1896.

ILOŚĆ CHORYCH

w Klinice stałej

z ostatniego dwudziestopięciolecia:

Rok szkolny	1874/5	. . . . . .	159
» »	1875/6	. . . . . .	156
» »	1876/7	. . . . . .	165
» »	1877/8	. . . . . .	139
» »	1878/9	. . . . . .	158
» »	1879/80	. . . . . .	184
» »	1880/81	. . . . . .	184
» »	1881/2	. . . . . .	193
» »	1882/3	. . . . . .	183
» »	1883/4	. . . . . .	208
» »	1884/5	. . . . . .	233
» »	1885/6	. . . . . .	228
» »	1886/7	. . . . . .	225
» »	1887/8	. . . . . .	238
	Do przeniesienia	. .	2653
	Z przeniesienia	. . .	2653
Rok szkolny	1888/9	. . . . . .	253
» »	1889/90	. . . . . .	313
» »	1890/1	. . . . . .	311
» »	1891/2	. . . . . .	300
» »	1892/3	. . . . . .	287
» »	1893/4	. . . . . .	311
» »	1894/5	. . . . . .	277
» »	1895/6	. . . . . .	283
» »	1896/7	. . . . . .	308
» »	1897/8	. . . . . .	292
» »	1898/9	. . . . . .	318
	Razem	. . . . .	**5927**

Rocznie w przecięciu 238 chorych.

Ilość chorych przychodnich

(Ambulatoryum klinicznego)

z ostatniego dwudziestopięciolecia. *)

Rok szkolny	Mężczyzn	Kobiet	Razem
1874/5	476	292	768
1875/6	708	359	1067
1876/7	718	475	1193
1877/8	848	587	1435
1878/9	718	523	1241
1879/80	508	411	919
1880/1	760	509	1269
1881/2	780	573	1553
1882/3	802	512	1314
1883/4	1013	632	1645
1884/5	1321	910	2231
1885/6	1367	900	2267
1886/7	1372	884	2256
1887/8	1580	1067	2647
1888/9	1753	1290	3043
1889/90	1565	1241	2806
1890/1	1495	1013	2508
1891/2	2108	1473	3581
1892/3	1566	1245	2811
1893/4	1440	1191	2631
1894/5	1575	1312	2887
1895/6	1413	1256	2669
1896/7	1643	1132	2775
1897/8	1544	1250	2794
1898/9	1457	1236	2693
		Razem	53003

czyli w przecięciu 2120 chorych rocznie.

*) Zestawił Dr Stanisław Kwiatkowski, asystent Kliniki lekarskiej.

Wykaz uczniów medycyny,

którzy w czasie 25-letniej profesury (1875 — 1899) Prof. Dra Edwarda Korczyńskiego zostali promowani w Uniwersytecie Jagiell. na doktorów wszech nauk lekarskich*).

Ackermann Adam 1894**).
Agatstein Józef 95.
Ameisen Maurycy 94.
Andruszewski Mieczysław 96.
Arnold Wincenty 90.
Aronsohn Julian 95.
Aronsohn Samuel 81.
Arzt Adolf 95.
Arzt Jakób 91.
Aschkenazy Izydor 85.
Aschkenazy Zygmunt 86.
Auerbach Leon 97.
Axentowicz Kazimierz 98.

Balicki Stanisław 80.
Balko Stanisław 77.
Bandrowski Juliusz 81.
Baraniecki Artur 90.
Baraniecki Roman 93.
Barański Bogdan 94.
Barącz Roman 81.
Bardach Józef 97.
Bardach Fewel 93.
Bardecki Grzegorz 95.
Barusiewicz Jan 98.
Baschkopf Izaak 98.
Batko Józef 96.
Baurowicz Aleksander 92.
Bąkowski Adam 97.
Bąkowski Teofil 85.
Beaurain Karol 96.
Beck Abraham 90.
Beck Hirsch 91.
Bednarski Adam 94.
Bednarski Jan 86.
Bednarski Józef 94.
Benda Maryan 96.
Bendel Jakób 87.
Bendel Samuel 91.
Benoni Ferdynand 93.
Berger Ludwik 96.
Berger Maksymilian 93.
Bernaciński Franciszek 98.
Bernacki Franciszek 82.
Bernadzikowski Szymon 85.
Bernstein Naftali 98.
Berwid Bolesław 97.
Bett Józef 95.

*) Stosownie do ustawy z d. 15 kwietnia 1872, wydanej przez Ministerstwo wyznań i oświaty, uczęszczali uczniowie na wykłady do kliniki lekarskiej przez cztery półrocza i byli obowiązani do obserwowania przez ten czas przynajmniej czterech chorych. Egzamin z medycyny wewnętrznej stanowił część drugiego egzaminu ścisłego (rygorozum) i składał się z praktycznego, odbytego w klinice lekarskiej przy łóżku chorego i teoretycznego, składanego równocześnie z innymi przedmiotami w sali egzaminacyjnej w Collegium Novum. Drugi egzamin ścisły składali uczniowie dopiero po ukończeniu nauk lekarskich t. j. piątego roku medycyny i po otrzymaniu absolutorium. Po złożeniu trzeciego egzaminu ścisłego promowani zostali kandydaci jako doctores universae medicinae, co ich uprawnia do wykonywania praktyki lekarskiej we wszystkich jej gałęziach.

**) Liczby oznaczają rok otrzymania dyplomu na Dra wszech nauk lek.

Bett Maksymilian 85.
Bielczyk Karol 75.
Białkowski Władysław 83.
Biegelmeyer Alfred 76.
Bielawski Jan 99.
Bielecki Ignacy 88.
Bielewicz Feliks 90.
Bieńkowski Teofil 85.
Biliński Bogdan 94.
Biliński Mieczysław 93.
Biliński Włodzimierz 95.
Binder Romuald 93.
Bier Leonard 96.
Blatteis Stefan 91.
Blasberg Maksymilian 98.
Blumenblatt Leon 93.
Blumenfeld Henryk 75.
Blumenfeld Joahim 82.
Błażek Julian 76.
Błoch Franciszek 91.
Błotnicki Teodor 84.
Bober Jan 92.
Bobkiewicz Henryk 84.
Bochenek Adam 98.
Bocheński Kazimierz 98.
Boczar Stanisław 98.
Bogdanik Józef 79.
Bogdański Bronisław 79.
Bohosiewicz Teodor 95.
Borelowski Walenty 89.
Borysiewicz Wiktor 91.
Borzęcki Eugeniusz 89.
Borzęcki Władysław 98.
Bossowski Aleksander 84.
Bossowski Kazimierz 79.
Brand Leon 98.
Braun Stanisław 84.
Breiter Rudolf 98.
Bresiewicz Stanisław 92.
Breyer Stanisław 98.
Brezany Eugeniusz 97.
Brill Chrystian 92.
Brochocki Tadeusz 99.
Bross Leon 99.
Brożyński Stanisław 86.
Brudzewski Karol 93.
Brudziński Ludwik 77.
Bryliński Józef 94.
Budzynowski Tadeusz 95.
Bujalski Maryan 86.
Bujniewicz Jakób 87.
Bukowski Ludwik 86.
Bukowski Piotr 95.
Burzyński Stanisław 91.
Buzdygan Mikołaj 82.

Celewicz Ambroży 94.
Cercha Maksymilian 87.
Chalbazany Adolf 99.
Chilewski Aleksander 87.
Cholewicz Franciszek 82.
Chołowiecki Leonard 97.
Chorain Antoni 89.
Chorobski Stanislaw 89.
Chramiec Andrzej 85.
Christ Stanisław 96.
Chrzanowicz Józef 99.
Chrzanowski Gustaw 99.
Chrząszczewski Wojciech 86.
Chwalibóg Marcin 98.
Chwistek Bronisław 83.
Ciastoń Eugeniusz 89.
Cichoński Aleksander 90.
Ciechanowicz Antoni 89.
Ciechanowski Stanisław 94.
Cięglewicz Stanisław 76.
Cieszewski Maryan 95.
Ciszka Edmund 94.
Coghen Antoni 77.
Cwiklicer Ludwik 78.
Cymbler Waleryan 88.
Czaszkowski Józef 96.
Czapliński Stanisław 90.
Czapliński Władysław 97.
Czarnecki Julian 94.
Czarnik Stanisław 93.
Czarnocki Karol 93.
Czaykowski Stanisław 98.
Czermiński Dawid 84.
Czerny Edward 95.
Czerski Teofil 92.
Czerwiński Kazimierz 94.
Czesznák Julian 77.
Czop Zygmunt 91.
Czyrniański Julian 83.
Czyszczan Tadeusz 89.

Dach Emil 96.

Dadlez Julian 83.
Dakura Józef 96,
Dalkiewicz Julian 77.
Damski Wacław 84.
Danek Józef 75.
Danielewicz (Dumaire) Władysław 81.
Danielski Jan 76.
Dawidowicz Emil 89.
Dąbrowski Emilian 89.
Dąbrowski Józef 89.
Dekański Stanisław 90.
Dereniowski Bolesław 87.
Dika Hubert 96.
Długosz Zygmunt 96.
Dłuski Kazimierz 99.
Dłużyński Wiktor 99.
Dobija Franciszek 93.
Doboszyński Ludwik 96.
Dobrowolski Adam 95.
Dobrowolski Stanisław 97.
Dobrucki Gustaw 96.
Dobruchowski Adam 83.
Dobrzański Stefan 96.
Dobrzyński Kazimierz 97.
Doliński Maryan 95.
Dolnicki Cyryl 88.
Droba Stanisław 96.
Drobner Emilian 86.
Drozdowski Włodzimierz 93.
Drożdż Bolesław 80.
Drzewicki Stefan 88.
Dubanowicz Paweł 78.
Dubiszewski Franciszek 98.
Dujanowicz Zygmunt 97.
Dulęba Aleksander 89.
Dundaczek Franciszek 99.
Dwernicki Stanisław 92.
Dworski Tadeusz 79.
Dworzak Karol 75.
Dybuś August 99.
Dyhdalewicz Zygmunt 81.
Dziembowski Józef 77.
Dzikowski Wiktor 76.
Dziewoński Władysław 97.

Ebers Henryk 81.
Ebersohn Maurycy 90.
Engländer Bernard 99.
Ehrenpreis Edward 99.
Eichhorn Ferdynand 81.
Eichner Jakób 90.
Eisenberg Karol 91.
Eisenberg Seweryn 85.
Elektorowicz Emilian 78.
Ellinger Stanisław 94.
Eliasz Franciszek 95.
Eliasz Stanisław 94.
Elsner Józef 91.

Falk Haim 93.
Fechter Tadeusz 94.
Fegler Konstanty 97.
Feingold Leon 75.
Ferensiewicz Michał 92.
Feuerstein Izydor 93.
Fibich Stanisław 95.
Fijałkowski Wojciech 83.
Filewicz Jan 76.
Filimowski Antoni 88.
Filipkiewicz Stefan 80.
Flis Kazimierz 96.
Fraenkel Henryk 86.
Fragner Don 93.
Frankowski Waleryan 91.
Freisinger Władysław 96.
Frenkel Henryk 91.
Freund Emil 92.
Fried Alfred 97.
Friedberg Józef 86.
Friedmann Linis 98.
Frommer Aron 98.
Frühling Marceli 91.
Fuchs Franciszek 78.
Fuchs Leon 92.
Fuchs Ryszard 94.
Fuchs Stanisław 89.

Gabryszewski Antoni 87.
Gabryszewski Tadeusz 93.
Galusiński Antoni 77.
Galant Józef 86.
Gałuszka Józef 95.
Gałziński Franciszek 93.
Gans Jan 97,
Garbiński Kazimierz 92.
Garbusiński Sabin 93.
Garguliński Emilian 98.
Gawlik Jan 94.

Gawlikowski Stanisław 90.
Gawroński Aleksander 86.
Gąsek Jan 87.
Gąsiorek Franciszek 84.
Gąsiorowski Stanisław 99.
Gedl Władysław 77.
Geisler Piotr 97.
Gertler Nachman 93.
Gerus Kazimierz 97.
Gerżabek Bolesław 98.
Gęślak Jan 85.
Gettlich Adam 97.
Gidlewski Maryan 86.
Gilewicz Stanisław 97.
Giżyński Roman 93.
Glasberg Maksymilian 99.
Glaser Henryk 97.
Gliński Leon 98.
Glück Leopold 79.
Glücksmann Natan 86.
Gluziński Antoni 80.
Gluziński Lesław 83.
Głowiński Wincenty 80.
Głuchowski Franciszek 86.
Głuszkiewicz Włodzimierz 95.
Gnoiński Michał 98.
Godlewski Emilian 99.
Godlewski Kazimierz 88.
Godłowski Aleksander 94.
Gogólski Józef 98.
Goldberg Herman 97.
Goldberger Izaak 93.
Goldhaber Adolf 76.
Goldstaub Bernard 97.
Goldwasser Lazarus 99.
Gołębiowski Karol 91.
Gońka Andrzej 83.
Gońka Józef 79.
Gorecki Ludwik 90.
Gorzyński Mateusz 95.
Gozdecki Józef 85.
Górnisiewicz Antoni 94.
Górski Czesław 82.
Górski Franciszek 93.
Górski Stanisław 95.
Grabowski Maryan 87.
Grabowski Mieczysław 95.
Grabscheid Dawid 94.
Gramatyka Karol 81.
Gramatyka Wojciech 89.
Gruszka Józef 87.
Graubart (Grażyński) Edward 94.
Grodecki Franciszek 79.
Gross Salomon 86.
Grossek Zenon 93.
Grzybczyk Stanisław 86.
Grzybowski Grzegórz 98.
Grzybowski Stefan 98.
Grünhaut Bernard 76.
Grünhut Berel 98.
Gumowski Franciszek 77.
Gwiazdomorski Jan 79.
Gwozdecki Teofil 94.

Habicht Ebenhard 92.
Haeker Dawid 96.
Haisig Karol 96.
Halban Henryk 95.
Halbazany Dyonizy 99.
Halski Henryk 84.
Hammerschlag Rudolf 88.
Hanakowski Włodzimierz 92.
Hanczakowski Bazyli 94.
Hand Jüdel 92.
Hankiewicz Teofil 77.
Hann Lieber 92.
Harajewicz Władysław 85.
Harasowski Aleksander 97.
Hein Edward 95.
Hempel Józef 87.
Henrychowski Tadeusz 96.
Henzel Stefan 94.
Herman Maksymilian 95.
Hernich Franciszek 87.
Heyne Bolesław 88.
Herz Filip 97.
Herz Wolf 97.
Herzig Naftali 92.
Hlebowiecki Cypryan 96.
Himmelblau Jakób 97.
Hirsch Dawid 94.
Hirsch Herman 90.
Hnatyszak Ananiasz 95.
Hochbaum Oskar 94.
Hochstim Adolf 89.
Hoeflich Jan 94.
Hoeflich Jan 92.
Hofmokl Kazimierz 97.

Hojnacki Władysław 93.
Hordyński Stanisław 96.
Hordyński Zdzisław 81.
Horoszkiewicz Stefan 98.
Hukiewicz Bazyli 97.
Hückel Juliusz 96.
Hyenes Aleksander 89.
Hyżycki Cyryl 91.

Idziński Wiktor 88.
Iłowiecki Mateusz 88.
Iłowiecki Stanisław 87.
Isterewicz Stefan 99.
Iwański Kazimierz 93.
Iwański Karol 83.

Jabłoński Antoni 92.
Jabłoński Jacenty 77.
Jabłoński Stanisław 75.
Jaciów Mikołaj 94.
Jaciów Teodor 93.
Jacobi Roman 84.
Jaglarz Paweł 86.
Jakesch Bronisław 94.
Jakliński Leon 81.
Jakubowski Michał 76.
Jakubowski Tadeusz 86.
Jana Stanisław 79.
Janczy Franciszek 95.
Janikiewicz Stanisław 94.
Janiszewski Antoni 80.
Janiszewski Tomasz 96.
Jankowski Stanisław 96.
Jankowski Wiktor 96.
Janocha Michał 82.
Janowski Józef 89.
Januszkiewicz Ignacy 84.
Jaremkiewicz Michał 92.
Jarocki Piotr 92.
Jarosz Stanisław 94.
Jarosz Władysław 92.
Jarosiewicz Roman 94.
Jasiński Adam 96.
Jastrzębski Aleksander 93.
Jastrzębski Julian 90.
Jastrzębski Waleryan 89.
Jaszczurowski Kazimierz 94.
Jaugustyn Stanisław 96.
Jaworski Bolesław 80.
Jaworski Walery 80.
Jendel Teodor 86.
Jeż Andrzej 84.
Jeż Walenty 92.
Jodłowski Jan 76.
Josse Ferdynand 98.
Josse Jan 95.
Józefczyk Bolesław 75.
Józefczyk Tadeusz 84.
Jugendfein Karol 86.
Junger Jakób 80.
Jüngst Wacław 91.
Juras Antoni 97.
Jurkiewicz Kazimierz 83.

Kaczkowski Bronisław 87.
Kaczkowski Jan 86.
Kaczkowski Karol 97.
Kaczurba Stanisław 98.
Kaczyński Stanisław 94.
Kaden Kazimierz 86.
Kadyi Józef 86.
Kafel Władysław 97.
Kalisz Alfred 76.
Kamiński Jan 96.
Kapellner Maksymilian 96.
Karabiński Edmund 96.
Karaś Andrzej 97.
Karaś Stefan 89.
Karliński Justyn 86.
Karpiński Stanisław 90.
Karowski Karol 92.
Karubowski Ludwik 78.
Kasparek Julian 95.
Katyński Ludwik 91.
Kaufman Oskar 94.
Kaufman Majer 97.
Kawecki Edward 84.
Kazrlik Mieczysław 97.
Kędzierski Władysław 96.
Kędzior Wawrzyniec 94.
Keller Rajmund 89.
Kepler Pinkus 93.
Kessiaków Iwan 96.
Kiczałes Józef 98.
Kicki Tytus 86.
Kijas Tadeusz 87.
Kikinger Mateusz 98.
Kisielewski Józef 83.

Klecki Karol 94.
Klęsk Roman 99.
Klocek Stanisław 96.
Kluczycki Franciszek 97.
Kłosowski Eugeniusz 99.
Kłuszyński Henryk 96.
Kmietowicz Franciszek 90.
Knapczyk Andrzej 78.
Kniaziołucki Zygmunt 82.
Kocay Aleksander 85.
Kociuba Michał 93.
Koczyrkiewicz Maryan 95.
Koczner Edward 78.
Kohn Majer 98.
Kohn Maksymilian 76.
Kohlberger Wład. 81.
Kolmer Juliusz 97.
Kolessa Jan 91.
Komar Josafat 86.
Komorowski Bolesław 91.
Konera Stanisław 91.
Kondratowicz Andrzej 93.
Końcowicz Jan 78.
Kopaczyński Władysław 88.
Kopernicki Izydor 76.
Korczyński Ludomił 90.
Korolik Tomasz 93.
Kornhäuser Cesar 92.
Korybski Alojzy 98.
Kos Michał 88.
Kosiński Jan 92.
Kossak Leon 78.
Kosterkiewicz Franciszek 79.
Kosterkiewicz Joachim 94.
Kostecki Bolesław 98.
Kostecki Napoleon 98.
Kosz Kornel 95.
Kośmiński Franciszek 90.
Kottas Adam 97.
Kotulski Tomasz 93.
Kowalski Edmund 86.
Kowalski Michał 85.
Kowalski Seweryn 96.
Kowenicki Adam 95.
Kowenicki Waleryan 95.
Kownacki Józef 82.
Koy Stanisław 79.
Kozierowski Eugeniusz 90.
Kozłowski Bronisław 92.
Kozłowski Emil 76.
Kozłowski Michał 96.
Kozub Franciszek 79.
Kraetschmar Feliks 76.
Kraft Kamil 97.
Kramarzyński Karol 77.
Kramarzyński Mieczysław 77.
Krasowski Stanisław 90.
Krasuski Kazimierz 87.
Kraus Adam 94.
Kraus Herman 89.
Kreutz Jan 96.
Krobicki Tadeusz 76.
Krok Jakób 93.
Krokiewicz Antoni 86.
Kropf Henryk 95.
Kropf Zygmunt 95.
Królikowski Czesław 79.
Królikowski Jan 94.
Kruk Kazimierz 77.
Kruszyński Kazimierz 86.
Kruszyński Władysław 97.
Krygowski Kazimierz 85.
Krygowski Tadeusz 90.
Kryński Leon 91.
Kryplewski Antoni 93.
Krysakowski Józef 96.
Krzeczkowski Antoni 87.
Krzyszkowski Erazm 84.
Krzyszkowski Józef 97.
Krzyształowicz August 82.
Krzyształowicz Franciszek 92.
Kubisztal Stanisław 98.
Kucharski Piotr 85.
Kudaś Jan 86.
Kuhn Adolf 88.
Kukulski Antoni 75.
Kulczycki Aleksander 88.
Kulczycki Maryan 91.
Kulczyński Jan 84.
Kułakowski Wincenty 78.
Kunzek Henryk 94.
Kupczyk Berek 94.
Kurasiewicz Józef 89.
Kurkiewicz Stanisław 96.
Kuryś Stanisław 85.
Kurzyniec Wojciech 95.
Kuźniar Wincenty 91.
Kwaśnicki August 96.

Kwiatkowski Stanisław 92.
Kwiatkowski Stanisław 96.
Kweiser Władysław 83.
Kwieciński Maciej 79.

Lachowicz Eugeniusz 87.
Lachowicz Zdzisław 75.
Lang Oskar 94.
Langer Adolf 93.
Langer Józef 93.
Langsam Guttman 92.
Langie Adam 88.
Landau Aron 92.
Landau Jonasz 94.
Landau Saul 94.
Landau Schachne 97.
Landau Zygmunt 94.
Lasko Jan 96.
Latkowski Józef 97.
Lax Jonasz 94.
Lebedewicz Emilian 84.
Lech Stanisław 86.
Lehman Józef 89.
Leinkram Susman 97.
Lemberger Ignacy 98.
Lenartowicz Roman 90.
Lewicki Franciszek 96.
Lewicki Hipolit 96.
Lewicki Michał 93.
Lewicki Stanisław 98.
Lewkowicz Franciszek 95.
Lic Feliks 88.
Liebeskind Józef 97.
Lippel Jakób 91.
Lisowiecki Antoni 96.
Lisowski Mieczysław 80.
Loria August 98.
Lubaszek Jan 97.
Lubowiecki Julian 92.
Luster Leon 96.
Lustig Leopold 77.
Lustik Samuel 90.
Lux Waleryan 94.

Łepkowski Wincenty 90.
Łobaczewski Adam 99.
Łoboda Floryan 96.
Łodygowski Jan 98.
Łodziński Wiktor 75.
Łopaciński Michał 95.
Łopaczyński Eugeniusz 93.
Łowczowski Wiktor 91.
Łukasiewicz Włodzimierz 83.
Łukasiewicz Walery 86.
Łuniewski Stefan 96.
Łuszkiewicz Józef 87.
Łytyk (Mervan) Mikołaj 89.

Mach Andrzej 95.
Mach Stanisław 77.
Maciejowicz Stefan 97.
Madejski Bolesław 90.
Madejski Józef 85.
Majewicz Edmund 98.
Majewski Julian 94.
Majewski Kazimierz 97.
Majewski Tadeusz 92.
Majewski Tadeusz 95.
Majewski Witold 83.
Maleszewski Władysław 96.
Malinowski Gustaw 91.
Malinowski Kasper 76.
Mallik Józef 94.
Malsburg Henryk 96.
Małaniuk Józef 98.
Mang Józef 99.
Mańkowski Sylwester 95.
Marcisiewicz Feliks 83.
Marischler Julian 94.
Markiewicz Dyonizy 94.
Markiewicz Henryk 83.
Markiewicz Jan 98.
Markl Józef 92.
Marowski Mieczysław 94.
Mars Antoni 75.
Marynowski Józef 91.
Marynowski Mieczysław 75.
Masłowski Józef 96.
Masny Ignacy 96.
Maszewski Stanisław 98.
Maszkowski Stanisław 91.
Małaczyński Roman 92.
Małkowski Józef 97.
Mayzel Bolesław 88.
Mayzel Tadeusz 89.
Mazanek Ignacy 95.
Maziarski Stanisław 97.
Mazurkiewicz Jan 96.

Mączka Tomasz 76.
Medlowski Władysław 95.
Medwey Aleksander 79.
Meliński Fryderyk 96.
Menasche Izydor 77.
Mendelsburg Henryk 80.
Merunowicz Tadeusz 98.
Merz Alfred 98.
Meschel Józef 96.
Meth Szymon 92.
Męski Tadeusz 97.
Mężyk Jan 83.
Michalik Franciszek 89.
Michalik Józef 88.
Michalik Kazimierz 94.
Michalski Wiktor 86.
Miczulski Antoni 94.
Midowicz Kazimierz 84.
Mieroszewski Kazimierz 89.
Mięsowicz Arwin 99.
Mikowicz Bronisław 94.
Mikołajski Stefan 88.
Mikucki Władysław 95.
Milerowicz Józef 87.
Milewski Feliks 91.
Mildner Józef 80.
Millet Abraham 91.
Miodoński Franciszek 92.
Mischke Tadeusz 92.
Miszewski Stanisław 99.
Miszke Kazimierz 96.
Mitschka Kazimierz 95.
Momidłowski Stanisław 87.
Momidłowski Waleryan 86.
Morawiecki Józef 85.
Morawski Szymon 84.
Mosing Stanisław 96.
Mosler Maksymilian 86.
Mosoczy Stanisław 99.
Mossior Kazimierz 92.
Mukowicz Emil 87.
Müller Antoni 98.
Müller Filip 93.
Müller Rudolf 97.
Münz Emil 92.
Münz Natan 99.
Murczyński Władysław 95.
Murdzieński Franciszek 77.
Musiałowicz Kazimierz 84.

Muszyński Damian 97.
Mydlarski Władysław 90.

Najedło Feliks 77.
Nartowski Mieczysław 96
Natter Wiktor 86.
Nawrocki Jan 93.
Neuhoff Władysław 97.
Neumann Izydor 76.
Newestiuk Jakób 94.
Nidecki Apolinary 78.
Nieć Teofil 96.
Niezabitowski Adam 91.
Niklibore Jan 96.
Nitsch Roman 99.
Niziołek Paweł 93.
Nodzyński Bolesław 90.
Nowacki Jan 78.
Nowak Julian 93.
Nowak Władysław 95.
Nowak Zygmunt 92.
Nowotny Franciszek 97.
Nunberg Leon 95.
Nycz Henryk 88.
Nycz Wincenty 76.

Obfidowicz Bronisław 89.
Obrzut Andrzej 81.
Okuniewski Anastazy 76.
Olijnyk Michał 96.
Oller Michał 96.
Olpiński Julian 76.
Olszewski Wawrzyniec 90.
Opieński Jan 88.
Opolski Jan 98.
Opydo Franciszek 81.
Orski Jan 89.
Orzechowski Józef 93.
Orzechowski Leonard 89.
Orzeł Józef 81.
Ortyński Hilary 91.
Ortyński Włodzimierz 86.
Ostafiński Maryan 81.
Oświecimski Feliks 75.
Otto Henryk 83.
Ozga Jan 99.
Ożarowski Stanisław 91.

Pajączkowski Władysław 92.

Paleczny Bronisław 90.
Palka Konrad 89.
Panek Kazimierz 97.
Papeé Jan 91.
Papieski Antoni 76.
Pawlicki Alfred 93.
Pawlicki Teodor 79.
Pawlas Waleryan 87.
Pawłowski Kalikst 96.
Patryn Józef 83.
Pelczar Zenon 91.
Perlmutter Adolf 98.
Perski Floryan 82.
Pertak Maryan 93.
Peszkowski Tytus 76.
Peszyński Bolesław 78.
Peters Józef 84.
Peterseim Leon 96.
Piasecki Eugeniusz 96.
Piasecki Tadeusz 83.
Piaskiewicz Władysław 80.
Piątkowski Maryan 96.
Piątkiewicz Teodor 86.
Pick Artur 98.
Pick Ludwik 95.
Piechnik Maciej 96.
Piepes Wilhelm 96.
Pierzchała Kazimierz 95.
Piotrowski Leon 91.
Pilecki Oktawian 97.
Pilecki Zygmunt 95.
Pilewski Oskar 93.
Pilzes Herman 90.
Pineles Józef 75.
Piotrowski Adam 96.
Piotrowski Edward 87.
Piotrowski Gustaw 92.
Piotrowski Julian 95.
Piotrowski Seweryn 97.
Piotrowski Tomasz 94.
Piórko Adam 82.
Pisek Hirsch 95.
Pisek Wolf (Wilhelm) 79.
Pivl Edward 93.
Pizar Antoni 78.
Piżl Bronisław 93.
Plessner Jakób 80.
Pleszar Jan 80.
Pluciński Michał 76.

Płochocki Tadeusz 79.
Pochroń Józef 86.
Podegimerski Jan 77.
Podgórski Czesław 88.
Podlewski Kazimierz 83.
Podsoński Władysław 75.
Pohorecki Władysław 88.
Polańczyk Eugeniusz 96.
Polański Stanisław 96.
Ponikło Stanisław 77.
Porębowicz Józef 87.
Potok Hieronim 96.
Pożycki Bronisław 94.
Poźniak Stanisław 96.
Praschil Tadeusz 97.
Prebendowski Stanisław 93.
Probaska Teofil 82.
Prus Jan 83.
Prusak Józef 88.
Przesmycki Jan 88.
Przetocki Kazimierz 78.
Przybylski Stanisław 99.
Przybyszewski Wilhelm 95.
Przysłupski Jakób 87.
Puchacki Franciszek 89.
Pulman Adam 75.

Raczyński Adam 97.
Raczyński Jan 89.
Radecki Paweł 91.
Radziński Karol 93.
Ramer Salomon 98.
Rawski Tadeusz 96.
Regiec Jan 91.
Rehák Antoni 83.
Reif Jan 96.
Reiss Władysław 90.
Reis Wiktor 98.
Riedmüller Bolesław 94.
Rieser Abracham 90.
Ritter Karol 82.
Rodzoń Władysław 95.
Rogalski Wojciech 96.
Rogoyski Stefan 91.
Rokosowski Wojciech 93.
Rosen Abracham 97.
Rosenbaum Jerzy 97.
Rosenblatt Emanuel 78.
Rosenbusch Leon 86.

Rozenzweig Adolf 99.
Rosmarin Josel 95.
Rosner Aleksander 90.
Rosner Jan 77.
Rościszewski Erazm 86.
Roth Józef 83.
Rozłucki Michał 90.
Rozwadowski Kazimierz 96.
Rożankowski Marceli 95.
Różecki Józef 88.
Ruczka Stanisław 89.
Rudner Wilhelm 93.
Rudnicki Karol 81.
Ruff Salomon 95.
Rutkowski Maksymilian 92.
Rutowski Klemens 90.
Rychlicki Władysław 76.
Rybak Leon 80.
Rydel Adam 99.

Safian Łukasz 97.
Sakowski Piotr 76.
Sawicki Antoni 93.
Satkowski Zygmunt 94.
Schaffer Władysław 80.
Scheitter Ignacy 83.
Scharf Mojżesz 98.
Scharf Zygmunt 98.
Schayer Wilhem 93.
Schechner Michał 97.
Schermant Józef 95.
Schmeidler Leon 89.
Schmelkes Maksymilian 92.
Schmidt Adam 98.
Schmidt Filip 85.
Schneeder Leopold 82.
Schneider Gustaw 75.
Schneider Ludwik 89.
Schoengut Stefan 87.
Schramm Hilary 80.
Schreiber Izrael 93.
Schudmak Anschel 98.
Schumann Franciszek 90.
Schutt Edward 98.
Schützer Leon 90.
Schwarz Albin 87.
Schwenk Antoni 87.
Ściborowski Kazimierz 87.
Selzer Izrael 92.
Seidenfeld Jakób 86.
Seifert Karol 91.
Seńkowski Michał 95.
Serbeński Waleryan 93.
Serkowski Roman 95.
Sędzimir Czesław 96.
Sękiewicz Franciszek 96.
Siedlecki Jan 90.
Sieniewicz Michał 92.
Sieradzki Włodzimierz 94.
Siewirski Piotr 96.
Silberstein Abracham 76.
Silberstein Józef 99.
Silbiger Henoch 98.
Simon Fryderyk 94.
Skalski Mieczysław 78.
Skibniewski Teofil 89.
Skiślewicz Antoni 89.
Skórczewski Bolesław 76.
Skórkowski Feliks 76.
Skórkowski Wacław 97.
Skórski Maryan 84.
Skrzyński Stefan 90.
Slączka Antoni 86.
Slęk Franciszek 97.
Śliwiński Michał 79
Slosarczyk Antoni 86.
Słapa Wilhelm 91.
Służewski Kazimierz 95.
Smolarski Zygmunt 84.
Smolarski Stanisław 79.
Smoleński Władysław 94.
Smolin Bazyli 97.
Smietana Stanisław 84.
Smoragiewicz Kazimierz 89.
Smyczyński Ignacy 92.
Śnieżek Ludwik 90.
Sobolewski Franciszek 82.
Sobolewski Ludwik 94.
Sochacki Leon 94.
Sochanik Stanisław 90.
Sochański Józef 96.
Sokołowski Henryk 86.
Solecki Jan 90.
Sołowij Adam 84.
Sołowski Jan 80.
Sołtysik Mieczysław 95.
Sołtysik Mieczysław 98.
Soniewiecki Teodor 93.

Sondermayer Roman 85.
Sopiński Ignacy 76.
Spalke Zygmunt 93.
Spaunbaner Karol 97.
Spital Jakób 86.
Sroczyński Franciszek 86.
Sroczyński Juliusz 95.
Stachiewicz Teofil 85.
Stahlberger Karol 89.
Stahr Pinkus 95.
Stangenhaus Aleksander 94.
Staniszewski Julian 95.
Staniszewski Władysław 89.
Stankiewicz Ferdynand 95.
Stankiewicz Wiktor 96.
Stankiewicz Wojciech 98.
Stanowski Zygmunt 98.
Starachowicz Jan 91.
Starzewski Józef 94.
Stasina Antoni 90.
Stefański Jan 84.
Stefański Leon 91.
Steinberg Beer 95.
Steinberg Leopold 95.
Steinkeller Henryk 88.
Steier Franciszek 94.
Steiner Stanisław 86.
Stembarth Celestyn 83.
Stencel Bernard 75.
Sternbach Dawid 94.
Sternberg Józef 93.
Sternschuss Jan 94.
Sternschuss Michał 94.
Steuer Jakób 97.
Steuermark Aleksander 85.
Steuermark Zygmunt 97.
Stiche Czesław 77.
Stobiecki Zdzisław 97.
Stock Jakób 99.
Stoklasa Józef 86.
Stokłosiński Franciszek 87.
Strasser Fryderyk 99.
Strumieński Adam 87.
Strzechowski Wilhelm 77.
Studziński Józef 76.
Supiński Edmund 96.
Surzycki Józef 89.
Süsskind Eljasz 85.
Świątek Wincenty 79.
Świątecki Władysław 87.
Świątkiewicz Jan 95.
Świątkiewicz Józef 99.
Świątkiewicz Michał 86.
Świątkowski Stefan 97.
Świerz Feliks 87.
Świerz Tomasz 75.
Świerzcho Antoni 94.
Świerzawski Leon 95.
Świstuń Atanazy 82.
Świtalski Ludwik 89.
Świtalski Mieczysław 97.
Syliwanowicz Kazimierz 99.
Syrop Akiba 94.
Sysak Gabryel 80.
Szadkowski Piotr 99.
Szajna Józef 82.
Szamed Izydor 97.
Szarkowski Antoni 96.
Szatkowski Alojzy 98.
Szczepański Włodzimierz 88.
Szczudło Jan 77.
Szczypczyk (Sewer) Kazimierz 93.
Szczytnicki Stanisław 94.
Szostkiewicz Karol 98.
Szostkiewicz Stanisław 85.
Szpilman Józef 79.
Szponder Wojciech 97.
Szulisławski Adam 90.
Szwarzenberg-Czerny Edward 95.
Szydłowski Michał 97.
Szydłowski Zdzisław 88.
Szymański Henryk 86.
Szymonowicz Władysław 93.
Szyszyłowicz Jan 77.

Tabor Bronisław 92.
Tarchalski Józef 80.
Tarnawski Apolinary 77.
Tatarczuk Władysław 77.
Teichmann Aleksander 96.
Theodorowicz Tadeusz 89.
Teller Józef 94.
Tislowitz Pinkus 93.
Toepfer Gustaw 90.
Tokarski Maryan 94.
Topolnicki Józef 98.
Torczyński Teofil 90.
Trelski Mikołaj 96.

Trembecki Juliusz 98.
Trybulec Franciszek 86.
Tryczyński Wincenty 85.
Tryniecki Bolesław 96.
Trzaskowski Julian 87.
Trzciński Marcin 94.
Trzciński Piotr 96.
Trzebicky Rudolf 83.
Trześniowski Eugeniusz 97.
Turnau Karol 96.
Turzański Grzegorz 87.
Tworowski Ignacy 96.
Tylka Wojciech 76.
Tylko Michał 89.
Tyszecki Teofil 93.
Tyszkiewicz Wincenty 92.
Tyszkowski Leon 92.

Udziela Maryan 88.
Uhma Czesław 91.
Unsin Henryk 96.
Urbanik Ryszard 98.
Ustrzycki Julian 95.

Verständig Eliasz 95.
Vorzimmer Herman 91.

Wachholz Leon 90.
Wachnianin Jarosław 95.
Wachtel Antoni 85.
Wachtel Zygmunt 93.
Wachtel Zygmunt 99.
Wajgiel Eugeniusz 98.
Walentowicz Andrzej 84.
Waligórski Czesław 93.
Waligórski Jan 92.
Walkowski Jan 96.
Walsleben Teodor 97.
Warzycki Bronisław 83.
Wasilkowski Czesław 87.
Wasylewski Tytus 78.
Waszak Jarosław 78.
Wąsowicz Zygmunt 96.
Wątorek Adolf 97.
Wechsler Emil 89.
Wechsler Leopold 93.
Wehr Wiktor 75.
Weindling Natan 93.
Weinsberg Jakób 99.
Weisberg Leon 99.
Werbenec Włodzimierz 94.
Wernicki Kazimierz 95.
Wernikowski Wiktor 99.
Węclewski Justyn 93.
Węgrzynowski Władysław 83.
Węgrzyński Jan 85.
Wierkowski Józef 83.
Wieluch Jan 79.
Więckowski Władysław 82.
Wierzbicki Zygmunt 98.
Wiktor Jan 76.
Wiktor Michał 95.
Wilczek Kazimierz 98.
Wilson Ryszard 87.
Winawer Abraham 87.
Windakiewicz Władysław 88.
Wisłocki Eugeniusz 87.
Witkowski Edward 77.
Witkowski Zygmunt 99.
Witoszyński Włodzimierz 95.
Wodecki Zygmunt 99.
Wodniecki Józef 97.
Wodyński Roman 85.
Wojciechowski Bruno 95.
Wojda Marcin 76.
Wojnarski Tomasz 87.
Wojtaszek Jan 89.
Wojtkowski Jan 87.
Wojtowicz Edmund 91.
Wolański Adam 92.
Wolfram Adolf 75.
Wolfram Alfred 82.
Wohlfeld Aron 92.
Woś Michał 91.
Woszczyński Juliusz 93.
Woynarowski Kazimierz 95.
Wróblewski Wincenty 95.
Wyrzykowski Kazimierz 96.
Wyspiański Gwido 86.
Wyszatycki Franciszek 77.

Zabęcki Stanisław 75.
Zabierzowski Kazimierz 75.
Zadurowicz Bogusław 92.
Zadurowicz Emilian 86.
Zagórski Kazimierz 84.
Zajączkowski Juliusz 95.
Zakaszewski Józef 93.

Zakaszewski Witold 96.
Zakliński Onufry 89.
Zakrejs Franciszek 90.
Zakrzewski Ignacy 90.
Zaleski Karol 84.
Zalewski Teofil 96.
Zalewski Kazimierz 94.
Zanderer Bernard 76.
Zanderer Wojciech 76.
Zanietowski Józef 93.
Zaorski Bronisław 89.
Zarzycki Leon 76.
Zasadzki Stanisław 94.
Zatłokal Rudolf 94.
Zawadil Teofil 90.
Zawadziński Józef 84.
Zawilski Stanisław 94.
Zbigniewicz Jan 90.
Zduń Jan 92.
Zengteller Lucian 76.
Zeitner Hirsch 94.
Ziarko Jan 96.
Zieliński Edward 94.
Zieliński Ignacy 95.
Zieliński Tadeusz 95.
Ziembicki Jan 91.
Ziembicki Ludwik 87.
Ziembiński Jan 77.
Zins Mojżesz 96.
Zoll Józef 92.
Zopoth Artur 96.
Zozel Edward 79.

Żebrowski Eustachy 76.
Żelazowski Wiktor 77.
Zędzianowski Stanisław 88.
Żukotyński Franciszek 82.
Żuławski Leon 96.
Żurakowski Romuald 98.
Żurawski Tomasz 78.
Żychoń Józef 96.
Żydłowicz Władysław 94.

Ogółem 1154 uczniów.

Zestawił *Dr Adam Schmidt.*

Wykaz Asystentów

Kliniki lekarskiej U. J. w ostatniem dwudziestopięcioleciu*).

A. Asystentami pierwszymi byli:

1. *Dr Paszkowski Stanisław* od $^1/_{10}$ 1874 do $^1/_1$ 79, kiedy mianowany został prymaryuszem oddziału chorób wewn. w szpitalu św. Łazarza w Krakowie. Umarł dnia $^7/_2$ 1898.
2. *Dr Ponikło Stanisław* $^1/_1$ 79 do $^1/_{10}$ 82, gdzie rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa jako Docent chorób wewnętrznych mianowany został Koncepistą sanitarnym, a następnie lekarzem powiatowym w Krakowie. Obecnie nadzwyczajny profesor chorób wewnętrznych i Dyrektor Szpitala św. Łazarza w Krakowie.
3. *Dr Gluziński Antoni Władysław* od $^1/_{11}$ 82 do $^1/_9$ 87. Wśród tego czasu habilitował się na Docenta chorób wewnętrznych, w roku 1885/6 mianowany został profesorem nadzw. Patol. i Ter. chorób wewn., a następnie prof. p. z. Patologii i Terapii ogólnej w U. J. Od roku 1896 jest profesorem p. z. Patologii i Terapii szczegółowej i Dyrektorem kliniki lekarskiej w Uniw. lwowskim.
4. *Dr Surzycki Józef* $^1/_9$ 87 do $^1/_{10}$ 91, obecnie prymaryusz w Zakładzie dla chorych nieuleczalnych i rekonwalescentów imienia Helclów i internista w Krakowie.
5. *Dr Buzdygan Mikołaj* od $^1/_{10}$ 91 do $^1/_{10}$ 92, obecnie lekarz w zakresie chorób wewnętrznych w Krakowie.
6. *Dr Rożecki Józef* od $^1/_{10}$ 92 do $^1/_{10}$ 94, obecnie naczelny lekarz Kasy chorych i internista w Krakowie.
7. *Dr Korczyński Ludomił* od $^1/_{10}$ 94 do $^1/_7$ 97, obecnie Docent medycyny wewnętrznej w Uniw. Jagiellońskim i lekarz zdrojowy w Szczawnicy.
8. *Dr Piątkowski Maryan* od $^1/_7$ 97 do $^1/_1$ 98, obecnie lekarz chorób wewnętrznych i usznych w Krakowie.
9. *Dr Kędzior Wawrzyniec* pełniący od $^1/_1$ 98 obowiązki pierwszego asystenta.

*) Według aktów Wydziału Lekarskiego U. J.

B. Asystentami drugimi byli:

1. *Dr Wolfram Alfred* od $^1/_1$ 84 do $^{13}/_4$ 85, w którym to dniu umarł przedwcześnie z wielką stratą dla nauki medycyny wewnętrznej, której tak gorliwie się poświęcił.
2. *Dr Prus Jan* od $^1/_6$ 85 do $^1/_3$ 87, obecnie profesor publiczny zwyczajny Patologii i Terapii ogólnej w Uniwersytecie Lwowskim.
3. *Dr Surzycki Józef* od $^1/_3$ 87 do $^1/_{10}$ 87, później pierwszy asystent.
4. *Dr Buzdygan Mikołaj* od $^1/_{10}$ 87 do $^1/_{10}$ 91, później pierwszy asystent.
5. *Dr Różecki Józef* od $^1/_{10}$ 91 do $^1/_{10}$ 92, później pierwszy asystent kliniki.
6. *Dr Korczyński Ludomił* od $^1/_{10}$ 92 do $^1/_{10}$ 94 kiedy mianowany został pierwszym asystentem.
7. *Dr Piątkowski Maryan* od $^1/_{10}$ 94 do $^1/_7$ 97, odtąd pierwszy asystent kliniki.
8. *Dr Kędzior Wawrzyniec* $^1/_7$ 97 do $^1/_1$ 97, obecnie pierwszy asystent kliniki Lek. U. J.
9. *Dr Kwiatkowski Stanisław* od $^1/_1$ 97, pełniący dotąd obowiązki drugiego asystenta.

C. Asystentami trzecimi byli:

1. *Dr Roman Rencki* od $^{20}/_3$ 96 do $^1/_5$ 97, obecnie pierwszy asystent przy klinice chorób wewnętrznych Uniw. Lwowskiego.
2. *Dr Kędzior Wawrzyniec* od $^1/_5$ 97 do $^1/_7$ 97, obecnie pierwszy asystent kliniki lek. krak.
3. *Dr Wernicki Kazimierz* od $^1/_7$ 97 do $^{10}/_1$ 98, obecnie internista we Lwowie.
4. *Dr Maleszewski Władysław* od $^{10}/_3$ 98 do $^1/_7$ 99, obecnie lekarz zdrojowy w Karlsbadzie.
5. *Dr Wąsowicz Zygmunt* od $^1/_7$ 99 do $^1/_{10}$ 99, obecnie lekarz zdrojowy w Krynicy.
6. *Dr Latkowski Józef* od $^1/_{10}$ 99, pełniący w klinice lekarskiej U. J. obowiązki trzeciego asystenta.

Wykaz Elewów

w Klinice lekarskiej począwszy od ustanowienia takowych t. j. od r. 1887.

Bielawski Jan od $^1/_{12}$ 99, obecnie IV elew kliniki lek. U. J.

Buzdygan Mikołaj ($^{22}/_2$ 87 — $^1/_{10}$ 87, później asystent pierwszy kliniki).

Chołowiecki Leonard ($^9/_2$ 98 — $^1/_7$ 98, obecnie lekarz praktykujący w Stanisławowie).

Dukura Józef ($^1/_4$ 96 — $^1/_{10}$ 96, obecnie sekundaryusz w Szpitalu Wilhelminy w Wiedniu).

Flis Kazimierz (poprzednio asystent przy katedrze Patologii i Terapii ogólnej U. J., zaś od $^1/_{10}$ 99 II elew kliniki lekarskiej).

Janikiewicz Stanisław ($^1/_4$ 95 — $^1/_1$ 96, obecnie lekarz praktykujący we Lwowie).

Jeż Walenty ($^{21}/_7$ 93 — $^1/_7$ 95, obecnie asystent w Szpitalu Wilhelminy w Wiedniu).

Kędzior Wawrzyniec ($^1/_7$ 95 — $^1/_5$ 97, obecnie pierwszy asystent kliniki).

Kijas Tadeusz ($^1/_{10}$ 87 — $^{15}/_4$ 88, obecnie lekarz kolejowy w Nowym Sączu).

Korczyński Ludomil ($^{21}/_{11}$ 90 — $^1/_{10}$ 92, obecnie docent medycyny wewnętrznej U. J.

Kubisztal Stanisław ($^{10}/_3$ 98 — $^1/_{10}$ 99, obecnie asystent przy katedrze Patol. i Terap. ogólnej U. J.).

Kulski Leon ($^1/_{11}$ 99, obecnie III elew kliniki lekarskiej U. J.

Kwiatkowski Stanisław ($^1/_{10}$ 96 — $^1/_{11}$ 97, obecnie II asystent kliniki Lek. U. J.).

Latkowski Józef ($^1/_{10}$ 97 — $^1/_{10}$ 99, obecnie III asystent kliniki lek. U. J.).

Madejski Bolesław ($^1/_{10}$ 92 — $^{21}/_7$ 93, obecnie lekarz praktykujący w pow. horodeńskim w Kopeczyńcach

Maleszewski Władysław ($^1/_{10}$ 97 — $^{10}/_3$ 98, potem asystent kliniki lek. U. J., obecnie lekarz zdrojowy w Karlsbadzie).

Majewicz Edmund ($^1/_7$ 98 — $^1/_4$ 99, obecnie w Paryżu).

Miodoński Franciszek ($^1/_1$ 95 — $^1/_4$ 95, obecnie lekarz praktykujący w pow. bielskim w Buczkowicach).

Nitsch Roman ($^{15}/_4$ 99, obecnie czynny jako I elew kliniki lek. U. J.).

Peterseim Leon ($^1/_4$ 96 — $^1/_4$ 98, obecnie lekarz praktykujący w Zakopanem).

Piątkowski Maryan ($^{21}/_5$ 91 — $^1/_{10}$ 94, później asystent kliniki lekarskiej, obecnie lekarz internista i chorób usznych w Krakowie).

Rencki Roman ($^1/_{10}$ 94 — $^{20}/_3$ 96, później asystent klin. wewnętrznej U. J., obecnie I asystent kliniki lekarskiej Uniw. Lwowskiego).

Rokossowski Wojciech ($^{21}/_7$ 93, obecnie lekarz w Sądowej Wiszni).

Rutowski Klemens ($^{20}/_1$ 93 — $^5/_5$ 93, obecnie lekarz w pow. Bocheńskim, Łąkta).

Schmidt Adam ($^1/_1$ 99 — $^1/_{10}$ 99, obecnie czynny jako demonstrator w klinice lekarskiej U. J.).

Surzycki Józef ($^1/_{10}$ 85 — $^1/_3$ 87, późniejszy asystent kliniki chorób wewnętrznych U. J. obecnie lekarz internista w Krakowie).

Wąsowicz Zygmunt ($^1/_{10}$ 97 — $^1/_7$ 99, później asystent kliniki lek. U. J. obecnie lekarz zdrojowy w Krynicy).

Wernicki Kazimierz (1/1 96 — 1/7 97, później asystent kliniki lekarskiej U. J., obecnie lekarz prakt. we Lwowie i lekarz zdrojowy w Lubieniu).

Spis doktorów

pracujących w klinice lekarskiej począwszy od r. 1875 w charakterze woluntaryuszów.

Buzdygan Mikołaj (1885—1887), **C**holewicz Franciszek (1882), Chołowiecki Leonard (1897—1898), Czerwiński Kazimierz (1894), **D**akura Józef (1896), Dobrzyński Kazimierz (1897), **E**ljasz Stanisław (1893—1894), **F**lis Kazimierz (1897—1898), **G**awlikowski Stanisław (1890—1891), Gettlich Adam (1898), Głuchowski Franciszek (1886—1887), Godłowski Aleksander Józef (1894), Grzybowski Grzegorz (1898), Grzybowski Maryan Stefan (1898), **H**abicht Kazimierz (1893), Halski Henryk (1885), Hempel Józef (1887—1890), **J**anikiewicz Stanisław (1894—1895), Jaszczurowski Kazimierz (1895). Jeż Walenty (1893) **K**aczorowski Stanisław (1888—1889). Kaczyński Stanisław (1895), Karliński Justyn (1886), Kędzior Wawrzyniec (1895), Kijas Tadeusz (1887), Kornhäuser Cezary (1893), Kosiński Leopold (1894), Kotulecki Tomasz (1893), Kowalski Karol (1884—1885), Krok Jakób (1894), Kubisztal Stanisław (1899), Kucharski Piotr (1886—1887), Kwiatkowski Stanisław (1896), **L**ux Walery (1895), **Ł**obabaczewski Adam (1899), Łuniewski Stanisław (1897), **M**adejski Bolesław (1892) Majewicz Edmund (1898), Miodoński Franciszek (1894), Momidłowski Walery (1889—1891), Murczyński Władysław (1895), **N**artowski Mieczysław (1898), **O**pieński Józef (1888—1889), **P**awłowski Kalikst (1894—1896), Peterseim Leon (1896—1897), Piątkowski Maryan (1891), Piotrowski Edward (1892—1893) **R**adecki Paweł (1889—1892—1893), Rokossowski Wojciech (1893), Rościszewski Erazm (1894), Rosenblatt Emanuel (1878), Rosenbusch Leon (1886), Rożecki Józef (1888), Rutowski Klemens (1891), Rychlicki Władysław (1876), **S**akowski Piotr (1876), Schramm Henryk (1880), Simon Fryderyk (1895), Skórczewski Bolesław (1876), Skrzyński Stefan (1891), Smoleński Stanisław (1879), Studziński 1875—1876), **T**uczański Grzegorz (1886—1887), **W**ąsowicz Zygmunt (1896), Wasylewski Tytus (1878), Wernicki Kazimierz (1895), Wiktor Jan (1876), **Z**anietowski Józef (1899), Zoll Józef (1892—1893).

Spis uczniów

którzy pracowali w klinice lekarskiej w charakterze „Koasystentów“ *).

PP. Andruszewski Jan, Bąkowski Adam, Baurowicz Aleksander, Bielecki Ignacy, Binder Romuald, Blumenfeld Antoni, Bobkiewicz Henryk, Boczar Stanisław, Borowski Stanisław, Bossowski Kazimierz, Bossowski Aleksander, Braun Stanisław, Brudzewski Karol, Celewicz Ambroży, Cercha Maksymilian, Cetnarowski Edward, Chlebowiecki Cypryan, Cholewicz Franciszek, Cieszewski Władysław, Coghen Antoni, Czaczkowski Jan, Czerwiński Kazimierz, Dobrowolski Adam, Dziembowski Józef, Eisenberg Filip, Frechter Tadeusz, Fonferko Adam, Gedl Mieczysław, Gertler Norbert, Godłowski Aleksander, Goldberger Izaak, Grünhaut Bernard, Grzybowski Grzegorz, Gwozdecki Teofil, Haim Lieber, Halban Henryk, Halski Henryk, Hensel Stefan, Janikiewicz Stanisław, Jarocki Karol, Jarocki Piotr, Jaszczurowski Kazimierz, Jeż Andrzej, Jeż Walenty, Jüttner Maryan, Kaczyński Stanisław, Karliński Justyn, Karowski Karol, Kędzior Wawrzyniec, Klęsk Adolf, Korczyński Ludomił, Korybski Alojzy, Kostecki Bolesław, Kotulicki Tomasz, Kotz Władysław, Kowalski Seweryn, Kramarzyński Mieczysław, Krok Jakób, Kryglewski Antoni, Kubisztal Stanisław, Kupczyk Bernard, Laberschek Feliks, Lewicki Stanisław, Lubowiecki Julian, Majewski Tadeusz, Małaniuk Józef, Marischler Juliusz, Markiewicz Dyonizy, Mazanek Ignacy, Mendlowski Włodzimierz, Merunowicz Tadeusz, Michalik Kazimierz, Miczulski Antoni Mięsowicz Erwin, Mikucki Władysław, Morawski Mateusz, Murczyński Władysław, Niementowski Janusz, Nitsch Roman, Neumann Eugeniusz, Nowak Julian, Nunberg Leon, Opieński Józef, Opolski Jan, Opydo Franciszek, Panek Kazimierz, Peterseim Leon, Pilecki Oktawian, Piotrowski Edward, Pisek Wilhelm, Piwel Edward Piżl Bronisław, Podliński Walenty, Podsoński Władysław, Prohaska Teofil, Prus Jan, Przybyszowski Wilhelm, Rokossowski Wojciech, Rosenblatt Emanuel Rosenbaum Leon, Rozwadowski Kazimierz, Rutowski Klemens, Rychlicki Władysław, Rydel Adam, Sakowski Piotr, Sałaban Leopold, Sawicki Antoni, Schramm Henryk, Szwarz Henryk, Serbeński Walery, Sędzielowski Józef, Simon Fryderyk, Skórczewski Bolesław, Smoleński Stanisław, Smolin Bazyli, Sochacki Leon, Sokalski Teofil, Solecki Jan, Sołtysik Mieczysław, Sroczyński Juliusz, Stahr Eliasz, Staniszewski Władysław, Staszewski Mieczysław, Stankiewicz Wojciech, Strumieński Adam, Świątkowski Jan, Szczytnicki Stanisław, Szymonowicz Władysław, Toczyski Franciszek, Trześniowski Eugeniusz, Turnau Karol, Warzycki Bronisław, Wąsowicz Zygmunt, Wasylewski Tytus, Waszak Józef, Wernicki Kazimierz, Wiktor Jan, Wilczyński Henryk, Wodecki Zygmunt, Zanietowski Józef.

*) Spis ten nie jest dokładny, gdyż — osobliwie w pierwszych latach — nie wszystkich wpisywano.

Wykaz prac naukowych

ogłoszonych drukiem, a wykonanych w klinice lekarskiej U. J. pod dyrekcyą Prof. Edwarda Korczyńskiego od r. 1875—1899.

---

1. **Bossowski** Aleksander Dr. — Choroby nosa, krtani i oskrzeli. Choroby narządu trawienia.
(Sprawozdanie z kliniki lek. krak. z lat czterech, tj. od r. sz. 1874/5 do r. sz. 1878/9. „Przegląd lek.“ 1880, Nr. 44, 49 i 50. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IV. str. 94 i str. 103).
2. **Buzdygan** Mikołaj Dr., Asystent kliniki lek. — Myxoedema.
(„Przegląd lek.“ 1891, Nr. 4—7. — Zbiór prac z kliniki lekarskiej krak. Zeszyt XVI. str. 24).
3. Tenże. — Zwei Faelle von Myxoedem.
(„Wiener klinische Wochenschrift“ 1891, Nr. 31).
4. Buzdygan Mikołaj Dr. i Gluziński Wł. Ant. Prof. Dr. — Zachowanie się trawienia żołądkowego w różnych postaciach niedokrewności a w szczególności w błednicy, oraz kilka uwag leczniczych.
(„Przegląd lek.“ 1891, Nr. 34. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVII. str. 1).
5. Buzdygan Mikołaj Dr i Gluziński Wł. Ant. Prof. Dr. — Przyczynek do mikroskopii treści żołądkowej.
(„Przegląd lek.“ 1891, Nr. 49. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVII. str. 10).
6. Buzdygan Mikołaj Dr. b. Asyst. klin. — Wpływ żelaza na wydzielanie soku żołądkowego.
(„Medycyna“ 1897, Nr. 23. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XX).
7. Toż samo po niemiecku.
(„Wiener klin. Wochenschrift“ 1897, Nr. 31).
8. **Coghen** A. kand. med. — O użyciu leczniczem tymolu w chorobach wewnętrznych.
(„Medycyna“ 1876, Nr. 48 i 49. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt II. str. 30).
9. **Cercha** Maksymilian i Schwarz Henryk, słuchacze medycyny. — O nadmiarowem żywieniu suchotników.
(Pamiętnik słuchaczy Uniwersytetu Jag. na uroczystość otwarcia „Collegii novi“, Kraków, 1887, str. 195).
10. **Gedl** Mieczysław kand. med. — Wpływ kwasu salicylowego i salicylanu sodowego na ciepłotę ludzi niegorączkujących.
(„Medycyna“ 1876, Nr. 24—26. — Zbiór prac z kliniki lek. Zeszyt II. str. 1).
11. To samo w streszczeniu. — Über den Einflus der Salicylsäure und des salicylsauren Natrons auf die normale Temperatur des Menschen.
(„Centralblatt f. d. med. Wissenschaften“ 1876, Nr. 23).
12. Tenże. — Kilka słów o zmianach w moczu przy używaniu kumysu.
(„Przegląd lek.“ Nr. 1—2. — Zbiór prac klinicznych. Zeszyt I. str. 110).
13. **Gluziński** Wł. Ant. Dr. — Choroby układu nerwowego.
(Sprawozdanie z kliniki lekarskiej krak. z lat 4 t. j. od r. sz. 1874/5 do r. sz. 1878/9. „Przegląd lekarski“ Nr. 51 i 52. — Zbiór prac klinicznych. Zeszyt IV, str. 118).

14. Gluziński Wład. Ant. Dr. Asyst. klin. — Mięsak limfatyczny śródpiersia tylnego.
(„Gazeta lekarska" 1883 Nr. 14, 15. — Zbiór prac z kliniki lek. Zeszyt IX. (str. 61).
15. Tenże. — Kilka słów o zejściu zapalenia płuc włóknikowego (pneumonia cruposa) w zapalenie międzymiąszowe (pneumonia interstitialis).
(„Przegląd lek." 1883, Nr. 24-26. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt X. str. 35).
16. Tenże. — Keton salicylowo-resorcynowy, jako środek przeciwgorączkowy.
(„Przegląd lek." 1883, Nr. 46. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt X. str. 90).
17. Gluziński Wł. Ant. Dr. Asyst. i Jaworski Walery Dr. Doc. — Nowy przyczynek do sposobów badania żołądka.
(„Przegląd lek." 1884, Nr. 16—18. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XI. str. 1).
18. — To samo po niemiecku.
(„Berliner klinische Wochenschrift" 1884, Nr. 33).
19. Gluziński Wł. Ant. Dr. Asyst. klin. — Gorzykwiat wiosenny i konwalia majowa jako leki zastępujące naparstnicę.
(„Przegląd lek." 1884, Nr. 46—49. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XI. str. 65).
20. Gluziński Wł. Ant. Dr. As. klin. i Jaworski Walery Dr. Doc. — Doświadczenia podjęte w celach klinicznych nad zachowaniem się istot białkowatych w żołądkach ludzkich fizyologicznych i chorobowo zmienionych.
(„Przegląd lek." 1885, Nr. 3—5. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XI. str. 93).
21. Gluziński Wład. Ant. Dr. Doc. — Działanie wyskoku na czynności żołądka ludzkiego tak w stanie fizyologicznym, jak i patologicznym.
(„Medycyna" 1885, Nr. 20-23. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIV, str. 25).
22. — To samo po niemiecku.
(„Deutsches Archiv f. klinische Medicin" 1886, tom 39).
23. Tenże. — O zachowaniu się soku żołądkowego w chorobach gorączkowych, na podstawie doświadczeń wykonanych przez śp. Dra Alfreda Wolframa.
(„Przegląd lek." 1886, Nr. 39 i 40. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIII. str. 1).
24. Gluziński Wład. Ant. Dr. Doc. i Jaworski Walery Dr. Doc. — Kilka uwag w sprawie nadmiernego wydzielania soku żołądkowego i nadmiernej jego kwaśności.
(„Przegląd lek." 1886, Nr. 19 i 50. — Zbiór prac z kliniki lekarskiej krak. Zeszyt XIII. str. 10).
25. To samo po niemiecku.
(„Wiener medicinische Presse" 1886).
26. Gluziński Wład. Ant. Dr. Doc. Asyst. — O fizyologicznem i leczniczem działaniu siarkanu sparteiny.
(Z pracowni fizyolog. Prof. Cybulskiego i z kliniki lek. krak. Doniesienie tymczasowe. „Przegląd lek." 1887, Nr. 1. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIII. str. 20).
27. — To samo po niemiecku.
(„Deutsches Archiv f. klin. Medicin" Tom 44).
28. Gluziński Wład. Ant. Dr. Doc. — O fizyologicznem i leczniczem działaniu siarkanu sparteiny.
(Z pracowni fizyologicznej Prof. Cybulskiego i z kliniki lek. Prof. Korczyńskiego. Pamiętnik Wydziału mat.-przyr. Akademii Umiejętności Tom XIII).
29. Tenże. — O leczeniu żółtaczki nieżytowej sposobem Krulla.
(„Medycyna" 1887, Nr. 10. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIV. str. 86).
30. — Tenże. — O zachowaniu się chlorków w moczu w chorobach żołądka.
(„Gazeta Lek." 1988, Nr. 1. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt V. str. 61).
31. — To samo po niemiecku.
(„Berliner klinische Wochenschrift" 1887, Nr. 52).
32. Tenże. — Przyczynek do patologii układu mięśniowego (Polymyositis acuta progressiva infectiosa).

(„Przegląd lek." 1889 Nr. 1 i 2. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XV, str. 1). Porównaj jeszcze L. 4, 5, 45, 108.

33. **Halski** Henryk Dr. — Kilka uwag o chorobach wątroby i przewodów żółciowych. („Medycyna" 1886, Nr. 35. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIV. str. 48.

34. **Idziński** Wiktor, słuchacz medycyny. — Oznaczenie parcia krwi ościennego u ludzi zapomocą przyrządu Bascha. (Pamiętnik słuchaczy Uniwersytetu Jagiell. na uroczystość otwarcia „Collegii novi". Kraków 1887, str. 374).

35. **Jaworski** W. Dr. Methoden der exacten und annaehernden quantitativen Bestimmungen des flüssigen Inhaltes im menschlichen Magen für klinische und physiologische Zwecke. („Wiener med. Wochenschrift" 1883, Nr. 12 i 13).

36. Tenże. — Aspirator żołądkowy. („Medycyna" 1883, Nr. 1).

37. To samo po niemiecku, („Deutsch. Arch. f. klin. Med." B. XXXIV. p. 227).

38. Jaworski Walery Dr. Doc. — O zachowaniu się gazów w żołądku ludzkim i o zastósowaniu tychże w celach rozpoznawczych i leczniczych. („Przegląd lekarski" 1883, Nr. 40—45. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt X. str. 52).

39. — Jako osobne odbicie wydane p. t.: — O mierzeniu pojemności i oznaczeniu kurczliwości żywotnej żołądka za pomocą gazów w celach rozpoznawczych, jakoteż o stósowaniu kąpiel gazowych żołądka w celach leczniczych. (Kraków 1883, str. 38).

40. Tenże. — Ueber den Gebrauch der Magengasdouche. („Deutsch. Arch. f. klin. Med." XXXV. Band).

41. Tenże. — O stósowaniu leczniczem nowej soli karlsbadzkiej i zachowaniu się tejże w przewodzie pokarmowym. („Przegląd lek." 1884 Nr. 19, 12, 23, 25, 27, 29. — Zbiór prac z klin lek. krak. Zeszyt XI. str. 20).

42. — Toż samo po niemiecku: Ueber Wirkung, therapeutischen Werth und Gebrauch des neuen karlsbader Quellsalzes nebst dessen Beziehung zum karlsbader Thermalswasser. Klinisch experimentelle Untersuchungen aus der med. Universitätsklinik des Prof. Korczyński in Krakau. („Wiener med. Wochenschrift" 1886, Nr. 6—12, 14 i 16).

43. Tenże. — Ueber die Wirkung des karlsbader Thermalswassers auf die Magendarmfunction. („Deutsches Archiv für klinische Medicin" 1885. Tom 37).

44. To samo w streszczeniu po polsku: Studya kliniczne nad wpływem wody karlsbadzkiej na przewód pokarmowy. („Gaz. Lek." kwiecień, 1885.

45. Jaworski W. Doc. Dr. i Gluziński A. Doc. Dr. — Experimentell-klinische Untersuchungen über den Chemismus und Mechanismus der Verdauungsfunction des menschlichen Magens im physiologischen und pathologischen Zustande nebst einer Methode zur klinischen Prüfung der Magenfunction für diagnostische und therapeutische Zwecke. („Zeitschrift f. klin. Medicin". Tom XI. Zeszyt 2 i 3).

46. Jaworski W. Dr. Doc. — Przyczynek do klinicznej mikroskopii zawartości żołądka. („Gaz. Lek." listopad, 1886).

47. To samo po niemiecku: Beitrag zur klinischen Mikroskopie des Mageninhaltes. („Centralblatt für klin. Medicin" 1886, Nr. 49).

48. Ueber die Verschiedenheit in der Beschaffenheit des nüchternen Magensaftes bei Magensaftfluss. Verhandl. des VIII. Congresses f. inn. Med. 1888.

49. Tenże: Ueber den Zusamenhang zwischen den subjectiven Magensymptomen und den objectiven Befunden bei Magenfunctionsstörungen. Auf Grund des internen Magenuntersuchungen von 222 Individuen der med. Klinik des Prof. Korczyński in Krakau.
(„Wiener med. Wochenschrift" 1886, Nr. 49—52).

50. Jaworski W. Dr. Doc. — Przyczynek doświadczalny do działania i stósowania leczniczego goryczek i żółci.
(„Medycyna" 1886, Nr. 52. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zoszyt XIV. str. 70).

51. — To samo po niemiecku.
(„Zeitschrift für Therapie" 1886, Nr. 23).

52. Tenże. — Spostrzeżenia stopniowego znikania kwasu solnego w soku żołądkowym.
(„Przegląd lek." 1887, Nr. 1 i 2. Zbiór prac z klniki lek. krak. Zeszyt XIII. str. 24).

53. — To samo po niemiecku p. t.: Beobachtungen über das Schwinden der Salzsaüre-Secretion und den Verlauf der catarrhalischen Magenerkrankungen.
(„Münchener med. Wochenschrift" 1887, Nr. 7, 8).

54. Tenże. — Kilka nowych spostrzeżeń działania kwasów na żołądek ludzki.
(„Medycyna" 1887, Nr. 1 i 2. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIV. str. 74).

55. To samo po niemiecku. — Ueber die Wirkung der Säuren auf die Magenfunction.
(„Deutsche med. Wochschr." 1887, Nr. 36—38).

56. Tenże. — Metoda mierzenia zdolności wydzielniczej pepsyny, jakoteż sposób otrzymywania naturalnego soku żołądkowego ze żołądka ludzkiego. Tymczasowe doniesienie.
(„Przegląd lek." 1887, Nr. 4).

57. — To samo po niemiecku p. t.: Methoden zur Bestimmung der Intensität der Pepsinausscheidung aus dem menschlichen Magen und Gewinnung des natürlichen Magensaftes zu physiologisch-chemischen Versuchszwecken.
(„Münchener med. Wochenschrift" 1887, Nr. 33).

58. Tenże. — Ectasia ventriculi paradoxa.
(„Wiener klin. Wochenschrift" 1888, Nr. 16).

59. To samo po polsku. — Ectasia paradoxa.
(„Przegląd lek." 1888, Nr. 12).

60. Tenże. — Sokotok, nieżyt kwaśny i wrzód żołądka. Według spostrzeżeń i badań, uskutecznionych w klinice Prof. Korczyńskiego.
(Gazeta lek." 1888, Nr. 24).

61. — Tenże. — Zur Diagnose d. atropischen Magenca'arrh.
(„Wien. med. Presse" 1888, Nr 48 u. Verh. d. VII. Cong. f. innere Med. zu Wiesbaden 1888.

62. Jaworski W. Prof. Dr. — Oznaczenie dużej krzywizny żołądka.
(„Przegląd lek." 1896, Nr. 47. — Zbiór prac klinicznych. Zeszyt XXI. str. 1).

63. Tenże. — O użyteczności fonendoskopu Bazzi-Bianchiego.
(„Przegląd lek." 1896, Nr. 51 i 52. — Zbiór płac klinicznych. Zeszyt XXXI. str. 3).

64. Tenże. — O żywieniu chorych krakowskiem mlekiem wielokrotnem.
(„Przegląd lek." 1897, Nr. 14 i 15. — Zbiór prac klinicznych. Zeszyt XXI. str. 16).

65. To samo po niemiecku: Ueber die Ernährung der Kranken durch Kraftmilch.
(„Therapeut. Monatschr." Mai 1897).

66. Tenże. — O nowym dyetetycznym przetworze żelazistym.
(„Przegląd lek." 1897, Nr. 22 — Zbiór prac klinicznych. Zeszyt XXI. str. 23).

67. Tenże. — Znaczenie rozpoznawcze X-prześwietlenia.

(„Przegląd lek.“ 1897, Nr. 34 i 35. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XXI. str. 35).
Porównaj jeszcze L. 17, 19, 20, 24, 95, 98, 99, 145.

68. **Jeż** Walenty Dr. Elew. klin. — Twory białe we krwi w przebiegu chorób gorączkowych a w szczególności w przebiegu duru brzusznego.
(„Przegląd lek.“ 1895, Nr. 30 i 35. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVII. str. 63).

69. — Tenże. — O znachodzeniu się prątków błonicznych w opryszczkach wargowych (herpes labialis) w przebiegu błonicy.
(„Przegląd lek.“ 1895, Nr. 35. — Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XVIII. str. 70).

70. **Korczyński** Edward Prof. Dr. — Zapalenie stawów ze stanowiska ajtyjologicznego z przeważnem uwzględnieniem tak zwanego gośćca stawowego (rheumatismus articulorum) i ropnicy (pyaemia).
(„Przegląd lek.“ 1875, Nr. 9—13 i 15—17. — Ocena Dra Lutostańskiego B. w „Medycynie“ 1876, Nr. 31, str. 496).

71. — Tenże. — Przedmowa do Zbioru prac z kliniki lek.
(„Zbiór prac z kliniki lek.“ Zeszyt I, 1876, str. I—VI).

72. — Tenże. — Wstęp do Zbioru prac z kliniki lekarskiej. zeszyt II. str. I.
(Warszawa 1877).

73. — Tenże. — Spostrzeżenia kazuistyczne z kliniki lekarskiej krakowskiej.
(Wstęp „Przegląd lek.“ 1878, Nr. 1).

I. Tętniak tętnicy płucnej skutkiem zapalenia przewlekłego osierdzia. Niedokrewność znacznego stopnia. Skrobiawica narządów wewnętrznych przy rozroście tkanki śródmiąszowej. Przyostre zapalenie miąszowe nerek. Śmierć z odmy piersiowej skutkiem rozpadu zawału zatorowego.
(„Przegląd lek.“ 1878, Nr. 1—4).

II. Rak pierwotny w przewodzie wątrobowym. Następowa marskość przerostowa wątroby. Kilka słów o ajtyjologii raka.
(„Przegląd lek.“ 1878, Nr. 11 i 12).

III. Przypadek niedrożności jelit. Użycie prądu indukcyjnego. Wyleczenie.
(„Przegląd lek.“ 1878, Nr. 39).

IV. Trzy przypadki duru brzusznego zakończone śmiercią u kobiet z wrodzoną wąskością układu tętniczego. Znaczenie błędnicy w durze brzusznym.
(„Przegląd lek.“ 1879. Nr. 18, 19, 21 i 22).

V. Dwa przypadki metalicznych tonów sercowych skutkiem podźwięku w jamach rozpadowych, położonych w sąsiedztwie żołądka. Znaczenie rozpoznawcze metalicznych objawów przysłuchowych zależnych od ruchów serca.
(„Przegląd lek.“ 1879, Nr. 32—34. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt III).

74. — Tenże. — Kierunek i zadania balneologii spółczesnej wogóle, w szczególności zaś balneologii krajowej i komisyi balneologicznej.
(„Przegląd lek.“ 1877, Nr. 13).

75. — Tenże. — Sprawozdanie z kliniki lekarskiej krakowskiej z lat czterech t. j. od r. szk. 1874/5 do r. szk. 1878/9. — Wstęp do sprawozdania.
(„Przegląd lek“ 1879, Nr. 43. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IV, str. 1).

76. — Tenże. — Zwei Fälle von metallisch klingenden Herztönen und metallischem Plaetschergeräusch in an den Magen grenzenden und aus dem Zerfall von Neugebilden entstandenen Höhlen.
(„Wiener medicin. Presse“ 1879, Nr. 47).

77. Tenże. Rozprawy i sprawozdania z posiedzeń komisyi balneologicznej Tow. lek. krak. w r. 1977, 1878 i 1879.
(Wydane staraniem Prof. Koczyńskiego. Odbitki z „Przeglądu lek.“ 1877—1879).

78. — Tenże. — Demonstracya Katarzyny Serafin.
(Według protokółu pos. Tow. lek. krak. z d. 24. maja 1880. „Przegląd lek.“ 1880, Nr. 31 i 32. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt VIII. str. 1).

79. — Tenże. — Demonstracya chorych i leków.
(Prot. pos Tow lek. z 2/VI 1880 i 10/V 1882, Nr. 43. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII. str. 10 i 48).

80. — Tenże. — O terpentynie z Chios.
(Według protokółu Tow. lek. krak z d. 3 listopada 1880. „Przegląd lek.“ 1880, Nr. 52. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII. str. 21).

81. Korczyński Edward Prof. Dr. — Niedokrewność swoista postępowa. Rozległe schorzenie rdzenia pacierzowego.
(Według protokółu pos. Tow. lek. krak. z d. 3 listopada 1880. „Przegląd lek.“ 1880, Nr. 52. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII. str. 23).

82. — Tenże. — Zakład kliniczny.
(Zbiory i zakłady przyrodnicze i lekarskie Krakowa. Kraków 1881, str. 139).

83. — Tenże. — Klinika lekarska.
(Zbiory i zakłady przyrodnicze i lekarskie Krakowa. Upominek dla uczestników III-go zjazdu lekarzy i przyrodników polskich. Kraków 1881, str. 145).

84. — Tenże. — Kilka słów o działaniu fizyologicznem i zastosowaniu leczniczem nitrogliceryny.
(Pamiętnik Tow. lek warsz. Tom LXXVII, 1881, str. 609. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VI. str. 97).

85. — Tenże. — Ueber Nitroglycerin.
(„Wiener med. Wochenschrift“ 1882, Nr. 6).

86. — Tenże. — Działanie lecznicze salicynu.
(„Przegląd lek.“ 1882, Nr. 9—13. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt X. str. 1).

87. — Tenże. — Zapalenie płuc pierwotne z naciekiem surowiczym.
(„Medycyna“ 1882, Nr. 11—13. Zbioru prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VII. str. 1).

88. — Tenże. — Pierwsze przypadki nagminnego zapalenia opon mózgo-rdzeniowych (Meningitis cerebro-spinalis epidemica) w Krakowie między rokiem 1868 a 1871.
(„Gazeta lek.“ 1882, Nr. 17. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IX, str. 1).

89. — Tenże. — Kurcz gardziela z przyczyny wrzodu błoniczego (Strictura oesophagi spastica ex ulcere diphteritico). Przedziurawienie gardziela. Żywienie lewatywami Leubego. Wyzdrowienie.
(„Medycyna“ 1882, Nr. 17 - 19. Zbioru prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VII. str. 14).

90. — Tenże. — O zdrojach Morszyńskich a w szczególności o wodzie gorzkiej Morszyńskiej w porównaniu z innemi wodami gorzkiemi.
(„Gazeta lek.“ 1882, Nr. 24—26. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IX. str. 11).

91. — Tenże. — Przyczynek do etyologii i rozpoznawania wrzodów gruźliczych pierwotnych w jelitach.
(„Medycyna“ 1882, Nr. 26—28. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VII str. 23. Prot. pos. Tow lek. krak. z 15. marca 1882. „Przegląd lek.“ Nr. 35).

92. — Tenże. — O zwyrodnieniu włóknistem (fibrosis) tkanin z przeważnem uwzględnieniem otrzewny i tkanki podotrzewnowej.
(„Medycyna“ 1882, Nr. 33—40, 43, 45. — Zbioru prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VII. str. 37. Prot. pos. Tow. lek krak. z 5. kwietnia 1882. „Przegląd lek.“ 1882, Nr. 37).

93. — Tenże. — O soli Morszyńskiej.
(Według prot. pos. Tow. lek. krak. d. 10 maja 1882. „Przegląd lek.“ 1882, Nr. 43).

94. — Tenże. — Sprawozdanie naukowe ze szpitala św. Łazarza w Krakowie z polecenia Wysokiego Wydziału krajowego, wydane przez Komitet administracyjny tegoż szpitala.
(Tom I. sprawozdania za r. 1883. — Osobne odbicie z „Przeglądu lek.“ Kraków. 1883).
(Tom II. Sprawozdanie za r. 1884. — Osobne odbicie z „Przeglądu lek.“ Kraków, r. 1887).
(Tom III. Sprawozdanie z r. 1885. — Osobne odbicie z „Medycyny“. Warszawa 1888).

Wszystkie trzy tomy wydane staraniem Prof. Dra Korczyńskiego z jego sprawozdaniem administracyjnem i statystycznem na wstępie każdego tomu.

95. Korczyński Edward Prof. Dr. i Jaworki Walery Doc. Dr. — Klinische Befunde bei Ulcus und Carcinoma ventriculi, sowie bei Magenblutungen. — Mittheilungen ueber 52 intern untersuchte Fälle der med. Klinik in Krakau.
(„Deutsche med. Wochenschrift" 1886, Nr. 47—49).

96. Korczyński Edward Prof. Dr. — Zator tętnicy wieńcowej serca (Embolia arteriae coronaria cordis) za życia rozpoznany.
(„Przegląd lek." 1887, Nr. 1, 3—5. — Zbiór prac z kliniki lekar. krak. Zeszyt XIII. str. 35).

97. — Tenże. — Odezwa Towarzystwa lekarskiego krakowskiego w sprawie zdrojowisk krajowych.
(„Czas" 1889, Nr. 101).

98. Korczyński Edward Prof. Dr. i Jaworski Walery Prof. Dr. — O niektórych dotąd nie uwzględnionych szczegółach klinicznych i anatomicznych w przebiegu wrzodu okrągłego i t. z. nieżytu kwaśnego żołądka.
(„Przegląd lek." 1889, Nr. 23—26. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XV. str. 13).

99. — To samo po niemiecku.
(„Deutsches Archiv f. klinische Medicin" Tom 47.

100. Korczyński Edward Prof. Dr. — Ogólne prawidła zdrowia i choroby objaśnione przykładami z zakresu fizyologii i patologii krwi. Wykład inauguracyjny, miany w dniu 8. października 1889 r.
(Z Rektoratu Prof. Dra Edwarda Korczyńskiego w Uniw. Jagiell. w r. szk. 1889/90. Kraków 1890, str. 10).

101. Korczyński Prof Dr. i Adamkiewicz Prof. Dr. — Kilka uwag tymczasowych o sposobie, w jaki zdrowi i podejrzani o gruźlicę płuc oddziaływują na środek Kocha.
(„Przegląd lek." 1891, Nr. 2. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVI. str. 9).

102. — To samo po niemiecku.
(„Berliner klin. Wochenschrift" 1891, Nr. 4).

103. — To samo po francusku.
(Bulletins et mémoires de la société de médicine pratique de Paris, 1891, Nr. 3).

104. Korczyński Edward Prof. Dr. — O zmianach przelotnych, jakie powstawać mogą w płucach osób niegruźliczych pod wpływem płynu Kocha.
(„Przegląd lek." 1891 Nr 3. — Zbiór prac. z kliniki lek. krak. Zeszyt XVI. str. 17).

105. — To samo po niemiecku.
(„Wiener klinische Wochenschrift" 1891, Nr. 5).

106. — Tenże. — Wyniki dotychczasowych doświadczeń nad działaniem szczepianki Kocha na płuca chorych dotkniętych gruźlicą płuc.
(„Przegląd lek." 1891, Nr. 5. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVI, str. 42).

107. — To samo po niemiecku.
(„Berliner klinische Wochenschrift" 1891, Nr. 8).

108. Korczyński Edward Prof. Dr. i Gluziński Wł. Ant. Prof. Dr. — Przyczynek do mięszanego zakażenia w durze brzusznym.
(„Nowiny lek." 1892, Nr. 1 i 2).

109. Korczyński Edward Prof. Dr. — Znaczenie limfocytów w surowiczych wysiękach zapalnych opłucny i otrzewny. Doniesienie tymczasowe.
(„Przegląd lek." 1896, Nr. 17 i 18. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVIII. strona 133).

110. **Korczyński** Ludomił Dr. Asyst. klin. — Przyczynek do etyologii wad sercowych.

(„Przegląd lek.“ 1894, Nr. 22 i 23. — Zbiór prac z kliniki lekarskiej krak. Zeszyt XVII. str. 53).

111. — Tenże. — Kilka uwag o obrzęku śluzakowym (myxoedema).
(„Przegląd lek.“ 1896, Nr. 5—9. — Zbiór prac z kliniki lekarskiej krak. Zeszyt XVII. str. 74).

112. — Toż samo po niemiecku.
(„Wiener medicinische Presse“ 1898, Nr. 36 i 37).

113. — Tenże. —Uwagi kliniczne w sprawie ropnych zapaleń w następstwie kamicy żółciowej (cholelithiaris).
(„Medycyna“ 1896, Nr. 13, 14, 16 i 17. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XX).

114. — Tenże. — Tętniak tętnicy głównej. Przewlekłe krwawienie płucne. Ropień z zachłystywania się. Gruźlica około-oskrzelowa płuca lewego i zwyrodnienie włókniste płuc i opłucnej, naśladujące niedodmę uciskową górnego płatu płuca lewego.
(„Przegląd lek.“ 1896, Nr. 14. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XVII. str. 123).

115. — Tenże. — Rozwój i obecne stanowisko hematologii klinicznej. Wykład habilitacyjny.
(„Medycyna“ 1896, Nr. 32, 33. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XX).

116. — Tenże. — O nagminnem zapaleniu opon mózgo-rdzeniowych.
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. 1896. Tom 92, str. 351. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIX, str. 75).

117. — Tenże. — Doświadczenie nad wpływem surowego szpiku kostnego i jego wyciągów na ustrój ludzki i zwierzęcy.
(Rzecz wykonana w zakładzie fizyologicznym prof. Dra Cybulskiego i w klinice lek. prof. Dra E. Korczyńskiego.) Rozprawa habilitacyjna.
(Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVIII. Kraków 1896. Druk A. Słomskiego).

118. **Krokiewicz** Antoni Dr. — O niektórych nowszych lekach, polecanych przeciw chorobom wewnętrznym.
(„Medycyna“ 1884, Nr. 45—49, 51. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIV. str. 1).

119. **Latkowski** Józef Dr., Elew kliniki lek. — O wpływie wody Marienbadzkiej na chemizm i mechanizm żołądka.
(„Przegląd lek.“ 1899. Nr. 13, 14, 15. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XXI, str. 45).

120. — Streszczenie po niemiecku p. t.: Ueber den Einfluss des Marienbader Wassers auf den Chemismus und Mechanismus des Magens.
(„Wiener klinische Wochenschrift“ 1899).

121. **Maleszewski** Władysław Dr., III. Asyst. klin. lek. — Przyczynek do określenia wpływu wody karlsbadzkiej na krążenie na podstawie doświadczeń klinicznych.
(„Przegląd lek.“ 1899, Nr. 16, 17, 18. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XXI. str. 63).

122. **Opieński** J. Dr. i Rosenzweig (Różecki) J. Dr., Asyst. kl. lek. — Kilka uwag o metodach oznaczania ilościowego kwasu solnego w treści żołądkowej. Z kliniki lek Prof. Dra Korczyńskiego i Zakładu chemii lek. prof. Dra Stopczańskiego.
(„Przegląd lek.“ 1892, Nr. 35. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XVII. str. 15).

123. **Paszkowski** Stanisław Dr., Asystent kliniki lek. — Kilka uwag o apomorfinie ze szczególnem uwzględnieniem działania fizyologicznego.
(„Przegląd lek.“ 1875. Nr. 34—36. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt I. str. 53).

124. **Ponikło** Stanisław, kand. med. — Ropień z zapalenia kręgów grzbietowych z objawami naśladującymi obecność tętniaka.
(„Przegląd lek.“ 1876, Nr. 8. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt I. str. 121).

125. Ponikło Stanisław Dr. — Suchoty i gruźlica. Choroby narządu moczowego.
(Sprawozdanie z kliniki lek. krak. z lat 4, t. j. od r. szk. 1874/5 do r. szk. 1878/9. „Przegląd lek.“ 1880, Nr. 1—7 i z 1881, Nr. 23—26. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IV. str. 54 i 166).

126. — Tenże. — O morszczynie pęcherzykowym i o wyciągu paproci pospolitej.
(Według prot. Tow. lek. krak. z dnia 2/VI 1880. — „Przegląd lek." 1880, Nr. 37. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII, str. 19).

127. Ponikło Stanisław Dr., Asyst. klin. — O apomorfinie.
(Według prot. pos. Tow. lek. krak. z dnia 1/XII 1880. „Przegląd lek." 1881, Nr. 2. Zbiór prac. z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII, str. 26).

128. — Tenże. — O resorcynie.
(Według prot. pos. Tow. lek. krak. z dnia 19. stycznia 1881 r. „Przegląd lek." 1881. Nr. 12. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII. str 29).

129. Ponikło Stanisław Dr., Asyst. klin. — O oznaczaniu dolnej granicy żołądka. (Rzecz wykonana w klinice lekarskiej, tudzież w zakładzie anat. pat. Uniw. Jagiell.). — Rozprawa habilitacyjna.
(„Przegląd lek." 1882, Nr. 1—7. Zbioru prac klinicznych zeszyt V).

130. Ponikło Stanisław Dr. Doc. — O kodeinie w cukrzycy.
(Według prot. pos. Tow. lek. krak. z dnia 15 lutego 1882. „Przegląd lek." 1882, Nr. 25. — Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt VIII. str. 33).

131. — Tenże. — Przypadek drżączki (Paralysis agitans).
(Według prot. pos. Tow. lek. krak. z dnia 26 kwietnia 1882 „Przegląd lek." 1882, Nr. 41. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VIII, str. 41).

132. **Piątkowski** Maryan Dr., Elew klin. lek. — O działaniu leczniczem benzosolu w moczówce cukrowej.
(„Przegląd lek." 1892, Nr. 44, 45 i 47. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVII. str. 24).

133. — Toż samo po niemiecku.
(„Wiener klinische Wochenschrift" 1892, Nr. 51).

134. — Tenże. — Wartość ilościowego oznaczania małych ilości cukru w moczu zapomocą płynu Fehlinga w porównaniu z metodami innemi.
(„Przegląd lek." 1893, Nr. 31. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XVII. str. 42).

135. — To samo po niemiecku.
(„Wiener klinische Wochenschrift" 1894, Nr. 2).

136. — Tenże. — Wpływ leczniczy wapna a w szczególności wody krynickiej ze zdroju głównego na choroby przewłoczne żołądka.
(„Przegląd. lek." 1897, Nr. 27. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XXI. str. 29).

137. — To samo po niemiecku.
(„Wiener klinische Wochenschrift" 1898, Nr. 1).

138. Piątkowski Maryan Dr., Asyst. klin. — Przyczynek kazuistyczny do patologii gałęzi szyjowej nerwu współczulnego.
(„Medycyna" 1897, Nr. 40—42. — Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XX).

139. — Tenże. — O działaniu soli wapniowych w ogóle, a w szczególności wody krynickiej w niektórych przewlekłych chorobach żołądka.
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. 1897. Tom 93, str. 363. — Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XIX. str. 153).

140. **Prus** Jan Dr., Asyst. klin. — Kilka uwag o zachowaniu się krwi bielicowej.
(„Medycyna" 1886, Nr. 39 i 40. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XIV. str. 57).

141. **Rencki** Roman Dr., Asystent klin. lek. — Przyczynek do biologii postaci półksiężycowatych pasożyta zimnicy złośliwej. (Haemosporidium Laveran).
(„Przegląd lek." 1897. Nr. 8. Zbioru prac klinicznych zeszyt XXI. str. 11).

142. — Tenże. — O przyrodzie i rozwoju postaci półksiężycowatych pasorzytu zimnicy złośliwej (Haemosporidium Laveran). Z trzema tablicami.
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. 1897. Tom 93, str. 273. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XIX. str. 115).

143. **Rosenblatt** Emanuel Dr. — O skutkach fizyologicznych i leczniczych wlewania do jelit większych ilości płynów.

(Pamiętnik Tow. lek. warsz. Tom LXXV. str. 301, 1879. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt VI, str. 37.

144. **Rosenbusch** Leon Dr. i Karliński Justyn Dr. — O badaniu klinicznem kału ze szczególnem uwzględnieniem badania drobnowidowego (z 10 rycinami chromolitogr.).
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. Tom. 82, 1886 i tom 83, 1887). Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt VII).

145. **Rosenzweig** (Różecki) Józef Dr. i Jaworski Walery Prof. Dr. — Saccharyna jako lek i przyprawa.
(„Przegląd lek." 1889, Nr. 40, 41 i 43. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XV. str. 41).

146. **Rychlicki** Wład. Dr. — Kilka słów o pneumatometryi czyli manometryi płuc pod względem fizyologicznym i rozpoznawczym.
(„Medycyna" 1877, Nr. 27—30. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt II. str. 67).

147. **Sakowski** P., kand. med. — Jaboranda (Jaborandi) jako lek napotny i naślinny.
(„Przegląd lek." 1875, Nr. 25—33. Zbiór prac klinicznych. Zeszyt I. str. 1).

148. — Tenże. — Ueber Jaborandi als Schweiss-und Speicheltreibendes Mittel.
(„Wiener. med. Presse" 1875).

149. **Schramm** H. Dr. — Choroby narządu ruchowego. Choroby zakaźne.
(Sprawozdanie z kliniki lek. krak. z lat czterech t. j. od r. szk. 1874/5 do r. szk. 1878/9. „Przegląd lek." 1881, Nr. 7, 8, 11, 13 i 22. — Zbiór prac z kliniki lek. Zeszyt IV. str. 135 i 155).

150. **Skórczewski** Bolesław, kand. med. — Wpływ prądu przerywanego na obrzęki śledziony i na zimnicę.
(„Przegląd lek." 1875, Nr. 48—52. Zbiór prac z kliniki lek. Zeszyt I. str. 69).

151. — To samo po niemiecku.
(„Wiener med. Wochenschrift" 1876. Nr. 21—23).

152. Skórczewski Bolesław Dr. — O związku między chłonieniem wód lekarskich a wydzielaniem moczu.
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. 1877).

153. — Tenże. — Próba oznaczania ogólnej ilości krwi i ciałek krwi u ludzi w celach klinicznych.
(Rozprawy Akademii Umiejętności krak. Wydz. mat.-przyr. 1877).

154. **Smoleński** Stanisław Dr. — Zapalenie płuc dławcowe. Rozedma płucna. Choroby opłucny.
(Sprawozdanie z klin. lek. krak. z lat czterech t. j. od r. szk. 1874/5 do r. sz. 1878/9. „Przegląd lek." 1880, Nr. 43—47, 49—51. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IV. str. 7).

155. — Tenże. — Trzy przypadki następstw ograniczonego przewłocznego zapalenia otrzewny i tkanki podotrzewnowej.
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. T. LXXV, str. 10, 1879. — Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt VI. str. 1).

156. — Tenże. — Doświadczenia nad działaniem chlorku pilokarpinu.
(Pamiętnik Tow. lek. warsz. Tom LXXVI, str. 1. — Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt VI. str. 65).

157. Smoleński Stanisław Dr. Doc. — Bericht ueber die Fortschritte der Balneologie in den polnischen Ländern mit besonderer Berücksichtigung des Kurwesens in Galizien während der letzten 5 Jahre.
(Schmidt's Jahrbücher der in und ausländischen Medicin. Tom 214. str. 188).

158. **Surzycki** Józef Dr. Asystent klin. — O pyrodynie.
(„Przegląd lek." 1890, Nr. 46 i 47. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt XV. str. 68).

159. — Tenże. — Przyczynek do zachowania się płuc gruźlicą dotkniętych przy leczeniu metodą Kocha.
(„Przegląd lek." 1890, Nr. 52. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVI. str. 1).

160. — Tenże. — O nowszych lekach nasennych. (Wodnik amylenowy, sulfonal, uretan, hypnon).
(„Przegląd lek." 1891, Nr. 15 i 16. — Zbiór prac z kliniki lekarskiej krak. Zeszyt XVI. str. 49).

161. Surzycki Józef Dr. b. asyst. klin. — O nerwicach urazowych oraz kilka uwag o przypadkach obserwowanych w klinice.
(„Pamiętnik Tow. lek. warsz. 1896. Tom 92, str. 277. — Zbiór prac z klin. lekar. krak. Zeszyt XIX. str. 1).

162. **Wąsowicz** Zygmunt Dr. III Asyst. — O działaniu wody krynickiej w niedokrewności.
(„Przegląd lek." 1899).

163. **Wasylewski** Tytus kand. med. — Zmiany w tętnie powstające u człowieka skutkiem mechanicznego drażnienia nerwu błędnego.
(„Medycyna" 1876, Nr. 34—36. Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt II. str. 14).

164. — Tenże. — Ueber Vagusreizung beim Menschen.
(„Prager Vierteljahrschrift für praktische Heilkunde" 1876).

165. **Waszak** J. kand. med. — Mleczan sody (natrium lacticum) jako lek nasenny.
(„Medycyna" 1877, Nr. 2. — Zbiór prac z kliniki lek. Zeszyt II. str. 37).

166. **Wernicki** Kazimierz Dr. — Przyczynek do histologii klinicznej krwi.
(„Przegląd lek." 1896, Nr. 10—12. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt XVII. strona 106).

167. **Wiktor** J. K. Dr. — Kilka przypadków moczówki cukrowej (diabetes mellitus) ze szczególnem uwzględnieniem leczenia.
(„Medycyna" 1877, Nr. 9, 10, 12—14. — Zbiór prac z klin. lek. Zeszyt II. str. 44).

168. **Wolfram** Alfred Dr. — Zachowanie się ciężaru ciała w chorobach gorączkowych ostrych.
(„Gazeta lek." 1882, Nr. 38—41. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IX. str. 29. — Prot. pos. Tow. lek. krak. z 5. lipca 1882. — „Przegląd lek." 1882, Nr. 51).

169. — Tenże. — Przyczynek do nauki o samoistnem zniżeniu serca. (Znaczny przerost serca, rozległa zakrzepica żylna).
(„Przegląd lek." 1883, Nr. 47—52. Zbiór prac z klin. lek. krak. Zeszyt X. str. 93).

170. — Tenże. — Przypadek tętniakowego, prawdopodobnie wrodzonego rozszerzenia tętnicy płucnej. Miażdżyca gałęzi tętnicy płucnej znacznego stopnia.
(„Gazeta lek." — 1883, Nr. 24 i 25. — Zbiór prac z kliniki lek. krak. Zeszyt IX. str. 69).

171. Wolfram Alfred Dr., Asyst. klin. — O znaczeniu rozpoznawczem prątków gruźliczych.
(„Przegląd lek." 1884, Nr. 34 i 35. Zbiór prac z kliniki lek krak. Zeszyt XI. str. 52).
Porównaj jeszcze L. 23.

Rozprawy te opracowane zostały przez 36 autorów.

W szczególności ogłosili:

1. Bossowski Aleksander	rozpraw	1	7. Halski Henryk	rozpraw	1
2. Buzdygan Mikołaj	»	5	8. Idziński Wiktor	»	1
3. Coghen Antoni	»	1	9. Jaworski Walery	»	32
4. Cercha Maksymilian	»	1	10. Jeż Walenty	»	2
5. Gedl Mieczysław	»	2	11. Korczyński Edward	»	40
6. Gluziński Wład. Ant.	»	20	12. Korczyński Ludomił	»	8

13. Krokiewicz Antoni	rozpraw	1	25. Rychlicki Wład.	rozpraw	1
14. Latkowski Józef	»	2	26. Sakowski Piotr	»	2
15. Maleszewski Wład.	»	1	27. Schramm Hilary	»	1
16. Opieński Jan	»	1	28. Skórczewski Bol.	»	4
17. Paszkowski Stanisław	»	1	29. Smoleński Stanisław	»	4
18. Ponikło Stanisław	»	8	30. Surzycki Józef	»	4
19. Piątkowski Maryan	»	8	31. Wąsowicz Zygmunt	»	1
20. Prus Jan	»	1	32. Wasylewski Tytus	»	2
21. Rencki Roman	»	2	33. Waszak Józef	»	1
22. Rosenblatt Emanuel	»	1	34. Wernicki Kaźm.	»	1
23. Rosenbusch Leon	»	1	35. Wiktor Jan K.	»	1
24. Rosenzweig Józef	»	1	36. Wolfram Alfred	»	4

Z tego zamieszczono w czasopismach lekarskich polskich (pomijając czasopisma niemieckie i francuskie) rozpraw:

W	»Przeglądzie lek.« . . .	73
»	»Medycynie«	24
»	»Gazecie lek.«	10
»	»Pamiętn. Tow. lek. war.«	10
»	»Nowinach lek. . . .	1

Zestawił *Dr. Zygmunt Wąsowicz,*
III. Asystent w klinice lekarskiej.